

# Biblia-Historia,

eli

Kertomuksia P. Raamatusta,

jonka Joh. Zübnerin mukaan Kuottiksi  
kirjotti.

L. P. Gagner.

G

\*\*\*\*\*

Suomennettu.

\*\*\*\*\*

---

Kuopiossa,  
präntätty J. Karstenin tykönä.  
1843.

Imprimatur:

Borgå Domkapitel.

På befallning  
*Adolf Sirén.*

---

1881

# I. Vanha Testamenti.



## 1. Luominen. 1. Mos. Kirj. 1. ja 2. luku.

Alussa loi Jumala taimaan ja maan. Ta maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli syvyyden päällä, ja Jumalan Henki liikkui wetten päällä. Silloin sanoi Jumala ensimmäisenä päivänä: „tulkoon valkeus”, ja valkeus tuli. Toisena päivänä luotiin Taimaan wahvuus; kolmantena päivänä eroitettiin vedet maasta, ja luotiin kaikki mitä sen päällä kasvaa; neljäntenä aurinko, kuu ja tähdet; viidentenä kalat ja linnut; kuudentena muut eläimet ja ihminen. Mutta seitsemäntenä päivänä lepäsi Jumala kaikista teoistansa. Mies oli ensimmäinen ihminen; hänen loi Jumala maan to musta ja puhalsi hänen sieramiinsa elävän hengen; sitte antoi Jumala hänelle awun, johonka hän taisi yhdistyä, waimon, jonka Hän loi miehen kylkiluusta. Jumala asetti sitte pyhän awio säädyn ja siunasi ensimmäisen parikunnan näillä sanoilla: „Kaswakaat jo lisääntykää ja täyttäkää maata, ja tehkää se teillenne alammaiseksi.” Mies kutsuttiin Jumalalta Adam, ja Adam kutsui waimonsa Ewa.

## 2. Täydellisyyden tila Paratiisissa 1. Mos. Kirj. 2. ja 3. luku.

Adam ja Ewa, luodut Jumalan kuvaksi, elivät alusta vapaana kaikista synnistä, totisessa pyhyudessa ja vanhurskaudessa. He ei peljänneet williperoja, eivätäkä tarwinneet vaatteita, ja olivat kuolemattomat. Heidän asuntonsa oli Paratiisi eli Edeni, kaunis yrtitarha, jossa oli kaikellaisia ihania puita.

## 3. Syntiin lankeemus. 1. Mos. K. 2. ja 3. l.

Jumala oli sallinut ensimmäisten ihmisten syödä kaikkein puiden hedelmästä Paratiisissa, paitsi hyvän ja pahan tiedon puusta. „Jona päivänä te siitä syötte, oli Hän sanonut, pitää teidän kuolemalla kuoleman.” Mutta käärmä ole kavalin kaikkia eläimiä maan päällä, ja sanoi waimolle: „Ei suinkaan pidä teidän kuolemalla kuoleman, jos te syötte sen hedelmästä; sillä Jumala tietää, että jona päivänä te syötte siitä, aukenewat teidän silmänne, ja te tuletta niinkuin Jumala.” Niin otti waimo sen hedelmästä ja söi, ja antoi myös miehelleen, ja hän söi. Kohta aukenewat molempain heidän silmänsä. He hawatsiivat alastomuudessa ja sitoivat yhteen Tikuna lehtiä, ja tekivät heilleen peitteitä. Ja Herra rankasi heitä molempia ja ajoi heidät ulos Paratiisista. Syntiin lankeemuksen kautta kadottiwat ihmiset Ju-

malan kuwan. Ja sen siaan on synty tullut maailmaan, ja synnin tähden kuolema. Adam sai sitte lapsia, jotka olivat hänen kaltaisensa. Ja vielä tänäpäivänä sikiävät ja syntyvät kaikki hänen jälkeentulevaisensa synnissä.

4. Kain ja Abel. 1. Mos. Kirj. 4 luku.

Adamilla oli kaksi poikaa: vanhemman nimi oli Kain ja hän oli peltomies; nuoremman nimi oli Abel, joka oli lampuri. Koska Kain vuoden lopulla uhrasi Herralle lahjan maan hedelmästä, uhrasi myös Abel esikoisen laumastansa. Mutta Jumala katsoi leppyysemmiin Abelin kuin Kainin uhrin puoleen; sillä Abel oli Jumalinen ja hurstas, mutta Kain vihainen ja Jumalaton. Sentähden vihastui Kain ja löi veljensä kuoliaksi, koska he olivat yhdessä kedolla. Jumalan viha kohtasi Kainia; vapisten läksi hän Herran kasvoihin edestä ja asui Nodin maalla, itäänpäin Edenistä, rakensi siellä ensimmäisen kaupungin ja kutsui sen poikansa nimellä Hanoch. Kaikki hänen jälkeentulevaisensa olivat Jumalattomat, ja kutsutaan sentähden Raamatussa ihmisten lapsiksi. Abelin siaan sai Adam pojan, jonka hän kutsui Set, jonka jälkeentulevaiset olivat Jumalaa pelkääväiset ja kutsuttiin Jumalan pojiksi; heidän seasansa ovat mainittavimmat: Henoch, joka elävänä otettiin taivaaseen, ja

Methusalem, joka eli yhdeksän sadan kuuden kymmenen ja yhdeksän ajastajan vanhaksi.

5. Wedenpaisumus. 1 Mos. K. 6. 7. 8. ja 9.1.

Koska ihmiset alkowat lisääntyä maan päällä näki Jumala pahuuden enenewän. Hän antoi sentähden heille sata ja kaksikymmentä vuotta parannusaikaa, mutta ei he kääntyneet. Silloin päätti Jumala, antaa wedenpaisumisen tulla maan ylitse, ja antaa syntisen kansan hukkaa sinä. Mutta Noahn, joka oli löytänyt armon Jumalan edessä, käski Hän rakentaa arkin (suuren laivan) ja siihen saattaa parin kaikkinaisista eläimistä, jotka ei taitaneet elää wedessä, ja warustaa heitä elatufsella. Sittekuin Noah oli sen tehnyt, meni hän emäntinensä ja kolmen poikansa, Semin, Kamin ja Jafetin, ja heidän emäntäinsä kanssa arkkiin. Ja kaikki meren lähteet kuohuivat, ja taivaan pilwet aukenivat, ja satoi neljäkymmentä päivää ja yötä? Wiimmein antoi Jumala tuulen puhalttaa maan päälle, wesi wäheni ja arkki pysähtyi Uraratin wuorelle. Noah lähetti sitte neljä erityistä lintua tiedustelemaan, jos maa oli kuiva, ja koska wiimmeinen ei enään palannut takasin, ymmärsi hän sitä, maan olewan kuivan, meni perheeneensä ulos arkista ja päästi ulos kaikki eläimet. Mutta itse rakensi Noah Herralle alttarin, ja uhrafi Hänelle kiitosuhrin, joka niin kelpasi Jumalalle,



että Hän siunasi Noahn ja hänen lapsensa, antoi heille taivaan kaaren armonmerkin, ettei enään senkaltaista vedenpaisumusta pidä tuleman maan ylitse.

### 6. Babelin Tornin 1. Mos. Kirj. 11. l.

Wedenpaisumisen jälkeen puhuivat alusta kaikki ihmiset samaa kieltä. Tutuksensa kotoipaikkansa, rupeivät he rakentamaan kaupunkia ja tornia, joka ylöttyisi pilviin. Mutta ei se kelvannut Jumalalle, joka tahtoi, että heidän piti lewenemän kaikki n maihin; ja koska he ei lakanneet, sekoitti Hän heidän puheen partensa, niin että he estettiin rakentamisesta, ja kulkivat yksi sinne toinen tänne, ja hajosivat kaikki maailmaan. Kaupunki kutsuttiin sitte Babel, joka merkitsee sekoitusta eli häiritystä.

### 7. Abraham. 1. Mos. K. 12. 17. 18 ja 19. l.

Abrahamille joka oli hurkas mies, oli Jumala antanut tämän lupauksen: „Sinussa pitää kaikki sukukunnat maan päällä siunattuksi tuleman”, joka merkitsi, että maailman vapahattajan piti syntyvän Abrahamin jälkeen tulevaisista. Abrahamilla ei ollut emäntänsä Saaran kanssa yhtään lasta, ja koska he molemmat olivat ijälliset, niin ei ollut heillä toivoakaan, enään saada lapsia; kuitenkin uskoi Abraham Jumalan lupauksen päälle, ja se

usko luettiin hänelle wanhurskaudeksi; lupaus täytettiin Jumalalta niin, että Saara synnytti pojan, joka kutsuttiin Izaak. Tämä tapahtui koska Abraham oli sadan ja Sara yhdeksänkymmenen ajastajan vanha.

8. Lot. 1. Mos. Kirj. 13. ja 21. luku.

Abrahamilla oli sukulainen nimeltä Lot, wanhurskas ja waka mies. He asuiwat kaunvan aikaa yhdessä ja heillä oli paljon tawaraa. Mutta koska heidän karjansa aina enenivät, ja riita nousi heidän paimenittensa wälillä, antoi Abraham Lotille neuwon, että he ystäwällisyydessä erkanešiwat toisistansa; jonka jälkeen Lot waelsi itäänpäin Sodaman kaupunkiin. Mutta asujat Sodaman ja Gomorran kaupungeissa oliwat pahat ja rikkoiwat kowin Herraa vastaan, jonkatähden Lot Herran Enkeliltä käskettiin paeta Sodamasta. Sittekuin Lot emäntänsä ja kahden tyttärensä kansa oli sieltä lähtenyt, antoi Jumala sataa tulta ja tulikiweä molempain kaupungein päälle, jotka perinpohjin hukutettiin kaiken kansa, mitä niissä ja niiden ympärillä oli.

9. Izaak piti uhrattaman. 1 Mos. K. 22. l.

Abraham, joka nyt asui Kanaan maalla, sai Jumalalta käskyn uhratta poikansa Isaakin; tällä tahtoi Jumala waan koetella Abrahamin uskoa. Koska nyt Abraham poikansa Isaakin

kansa oli tullut muutamalle vuorelle Morian maalla, joka oli Jumalalta määrätty, teki hän alttarin, pani halot sen päälle, sijoitti Isaakin ja pani hänen alttarille. Mutta koska Abraham ojentasi kätensä teurastaksensa poikansa, huusi Herran Engeli hänelle ja sanoi: Mikä satuta kätetäs poikaan, sillä nyt minä tiedän, että sinä pelkäät Jumalaa ja et ole säästänyt ainokaisista poikaas minun tähteni. Ja Abraham otti vaimon, joka sarwistansa oli pensaaasen sekautunut ja uhrasi sen poikansa jiaasta Jumalalle otolliseksi polttouhriksi. Ja Jumala siunasi Abrahamin ja uudisti lupauksensa, että hän Herran äänelle oli kuuliainen ollut.

#### 10. Isaakin naiminen. 1 Mos. K. 24. l.

Koska Abraham oli ijällinen, toivoi hän poikansa Isaakin tulewan hyvään naimiseen. Ettei Isaak ottaisi pakanallista emäntää Kanaanalaisten tyttävistä, lähetti hän vanhimman palveliansa, Eleasarin, isänmaahansa Mesopotamiaan, jossa Abrahamin suku asui Nahorin kaupungissa. Ulkona kaupungista oli vesikaino, josta kaupungin waimowäki tavallisesti ammuntivat wettä. Eleasar pysähtyi siihen, ja rukouksi Jumalaa, että Hän osottaisi hänelle Isaakin tulewaisen emännen. Samalla tuli kaupungista ihana piika, nimeltä Rebeckka. Hänen isänsä oli Betuel, joka oli sukua Abrahamille; häneltä pyysi Eleasar wähan

wettä juodaksensa; hän sai, ja Rebekka am-  
 munsu myös kaikille hänen kameleillensa. Tämä  
 oli merkki, jota Eleasar oli Jumalalta  
 rukoullut. Hän antoi sentähden Rebekalle kulta  
 otsalehden (joku pään koristus) ja kaksi kulta  
 rannerengasta. Rebekka juoksi kotiin ja näytti  
 vanhemmillensa, mitä hän oudolta mieheltä oli  
 saanut. Kohta sen jälkeen tuli Rebekan weli  
 Laban Eleasarin tykö, kutsui hänen sisälle, ja  
 wei hänen vanhempainsa tykö, joille Eleasar  
 toimitti asiansa. Koska he kyshiwät Rebekalta,  
 jos hän tahtoi mennä waimoksi Izaakille, ja  
 hän wastasi „menen”, ruwettiin matkustamaan:  
 Ja Eleasar wei Rebekan Isaakin tykö, joka  
 otti hänen emännäksensä ja rakasti häntä.

#### 11. Izaak siunaa lapsensa. 1. Mos. K. 27 l.

Rebekan kanssa oli Izaakilla kaksi poikaa,  
 jotka oliwat kaksoiset. Esau esikoinen, oli kar-  
 wainen; Jakobilla, nuoremalla pojalla oli  
 siliä iho. Esau rakastettiin isältä; Jakobilla  
 taas oli äitin suosio. Koska Izaak tuli wan-  
 haksi, eikä enään paljo nähnytkään, tahtoi hän  
 siunata lapsensa. Hänellä oli mielessä antaa  
 Esaulle parhaamman siunauksen. Tästä sai  
 Rebekka tiedon, ja sentähden kääski hän rak-  
 kaan Jakobinsa, Esaun ollessa metsessä isäl-  
 lensä pyytämässä metsäotusta, teurastaa kaksi  
 wohlaa, valmistaa ne, ja sitte, käsiin ja kau-  
 laan kääritty wohlain nahoilla, wiedä ruoka

isälle ja vastaanottaa Esaulle määrätty siunaus. Ehkä isä alussa tunsu äänen ei olewan Esauin ja sentähden epäili, petettiin hän kuitenkin, ja Jakob sai isältänsä esikkosiunauksen. Koska Esau tuli pyhdyksiltänsä ja isä hawatsi petoksen, waati myös Esau tulla siunatuksi; hän saikin isänsä siunauksen, mutta mitä Jakob kerran oli saannut, ei taittu hänestä pois ottaa; sinä ei kuitenkaan Esaulle tapahtunut wäärin, koska hän jo ennen oli myhnyt esikoi-suudensa; kuitenkin wihastui hän Jakobille, ja sanoi sydämessänsä: „minun isäni murhepäiwät lähestywät, ja minä tapan weljeni Jakobin.

## 12. Jakobin waellus ja uni.

1. Mos. Kirj. 27. ja 28. luku.

Isänsä huoneessa ei Jakob enään taitanut elä koska Esau oli pannut mieleensä ottaa hänen hengiltä. Koska äiti sen kuuli, käski hän Jakobin mennä enonsa Labanin tykö, ja wälita jonkun hänen tyttäriltänsä emänäkseen. Siihen suostui myös isä, joka uudestaan siunasi Jakobin, joka sen jälkeen läksi matkalle. Koska aurinko oli laskenut, ja Jakob ei löytänyt yömaja, täytyi hänen maata ulkona keddolla ja ottaa kivi päänsä alaiseksi. Yöllä näki hän unessa tikapuut, jotka ylötyiwät maasta taiwaaseen; niitä myöden käwiwät Jumalan Enkelit ylös ja alos, mutta Herra Jumala seisoi niiden päällä ja sanoi „maan

jonka päällä sinä makat, annan minä sinulle, ja sinun siemenesäs pitää kaikki sukukunnat maan päällä siunatuksi tuleman.” Koska Jakob heräsi, peljästyi hän, ja sanoi: Kuinka peljättävä on tämä paikka! ei tässä muu ole, kuin Jumalan huone ja taivaan ovi; „otti kiven, jonka päällä hän oli maanunt, ja pani sen pystyelle, muisto patsaksi ja kutsui sen paikan Betel, luvaten palatessansa samalle paikalle rakentaa Herralle altarin, ja antaa kymmeneksen kaikesta omaisuudestaan.

### 13. Jakobin naiminen. 1. Mos. K. 28. ja 29. l.

Jakob tuli Labanin tykö, joka asui Haranissa. Labanilla oli kaksi tytärtä; vanhemman nimi oli Lea, ja hän oli heikkonäköinen; nuorempi, Rakel, oli kauniin muotoinen. Lähellä Harania oli kaimo; sen tykönä kysyi Jakob missä Laban asui, ja vielä hänen puhuissansa tuli Rakel, Labanin nuorempi tytär, kaimolle juottamaan isänsä lampaita; hänen kanssansa tuli Jakob kohta tutuksi, juotti lampaat, ja antoi hänelle suuta. Rakel juoksi isänsä tykö ja ilmoitti Jakobin tulleen, ja Laban meni kohta häntä vastaan, ja käski hänen olla terwerultua. Koska Laban kysyi Jakobilta, jos hän tahtoisi palwella häntä määrätyn palkan edestä, vastasi Jakob kohta: „Ja, minä palwelen sinua seitsemän ajastai- kaa Rakelen sinun nuoremman tyttäres tähden.”

Laban suostui Jakobin anomukseen, ja seitsemän ajastajan perästä pidettiin häitä; mutta appi petti Jakobin ja vei Lean vanhemman tyttärensä morsian vuotelle, sanoden maan tawan ei sallivan, että nuorempi annetaan ennen vanhempaa; lupasi kuitengin Jakobin palwella vielä seitsemän ajastakaikaa saadaksensa Rakelin. Siihen suostui Jakob, ja sai kaksi sisarta emännäksi. Mutta koska Jumala näki Jakobin enemmän rakastawan Rakelia kuin Lea, teki Hän ainoastansa Lean hedelmälliseksi; sentähden rupesit sisaret wihaamaan toisiansa; josta hursteilla Jakobilla oli paljo harmia.

#### 14. Jakobin palajaminen Kotiin.

1 Mos. K 30. 31. 32. ja 33 l.

Labanin tykönä oli Jumala siunannut Jakobin työn; mutta koska Laban kadehti hänen onneansa, sanoi Herra Jakobille: „Palaja sinun isäs maalle, ja sukuis tykö; ja minä olen sinun kanssas! Ja Jakob palasi isäinsä maalle emäntinensä ja lapsinensä; tiellä kohtasivat häntä ensin Jumalan Enkelit, ja sitte sai hän tietää, Esauin tulewan häntä vastaan neljänsadan miehen kanssa. Jakob peljästyi kowin, ja otti pakonsa rukoukseen; weljellensä lähetti hän lahjaksi wohlia, lampaita, kameleja ja aaseja. Yöllä, koska Jakob oli yksinänsä, painiili hän erään miehen kanssa niin tuimasti että hänen reisiluunsa horjahtui, ja hänen täytyi koko iän-

sä nikkuttaa; ehkei mies ilmottanut nimeänsä, ymmärsi Jakob kuitenkin, sen olevan Jumalan itsen. Sinä tilassa sanoi Jumala: „ei sinua silleen pidä kutsuttaman Jakob, vaan Israel” (Israel merkitsee: joka on taistellut Jumalan kanssa). Koska hän nyt nosti silmänsä, näki hän Esaun tulewan, ja hän emäntinensä ja lapsinensa, kumarsi itsensä maahan seitsemän kertaa; mutta Esau juoksi häntä vastaan, ja syliänsä otti hänen, ja he itkivät molemmat iloista, ja Jakob sai viimein Esaun vastaanottamaan lahjat, jotka hän oli lähettänyt; sitte erkaniivat veljekset, ja waelsivat kufin tietänsä.

### 15. Josef myydään weljiltänsä.

1. Mos. K. 37. l.

Jakobilla oli kaksitoistakymmentä poikaa, joista kaksista hän ensin rakasti Josefia, ja sentähden teki hänelle kauniin hameen. Mutta weljet vihasiwat Josefia, sillä hän ilmotti isälensä, koska heillä oli jotakin pahaa mielessä. Vaitsi sitä oli Josef nähnyt kaksi unta, jotka eivät olleet heille mieleen. Ensimmäisen ilmotti hän heille tällä tavalla: „Me olimme sitowansa jalallisia waniolla, ja minun jalalliseni nousi ja seisoi; ja teidän jalallisenne seisowat ympärillä, ja kumarsiwat minun jalallistani;” toisen taas tällä muotoa: „että aurinko, kuu ja yksitoistakymmentä tähtiä kumarsiwat häntä.” Koska Josefin weljet kaitsiwat isänsä karjaa



Sikemissä, käski Jakob poikansa Josefín men-  
nä katsomaan, jos hänen veljensä ja Farja  
olivat rauhassa. Nähtyänsä kaukana Jose-  
fin, pitivät he neuvoa ottaa hänen hengiltä.  
Mutta Ruben, vanhin weli, neuvoi heittää hän-  
tä kuoppaan, joka oli kormessa, ajatellen wel-  
jesten poisollessa pelastaa häntä siitä. Niin pian  
kuin Josef tuli heidän tykönsä, riisuiwat he  
häneltä hameen ja heittiwät hänen kuoppaan,  
joka ei ollut wettä. Sillä aikaa tuli muutamia  
kauppamiehiä waeltain. Niin sanoi Juda weljil-  
lensä: „tulkaat ja myökäämme weljemme.” Sii-  
hen myöntyiwät myös toiset, wetiwät Josefín  
kuopasta, ja myiwät hänen kahteenkymmeneen  
hopiapenniinkii; sitte tappowat he kauriin, tah-  
rasiwat hameen wereen, ja lähettiwät sen wan-  
halle isällensä, joka tunsi sen Josefín hameeksi  
luuli hänen pedolta syödyksi ja raadelluksi, ja  
sanoi murheessansa: „minä murehtien menen  
alas, poikani tykö hautaan.” Mutta kaupa-  
miehet weiwät Josefín Egyptiin, ja myiwät  
hänen Runinkaan howin haltiaalle.

## 16. Josef heitetään sankiuteen.

1. Mos. K. 39. l.

Egyptissä tuli Josef Potifarin, Runinkaan  
Kamaripalwelian ja howihaltiaan palweliaksi;  
hän asetti Josefín huoneensa ylitse, ja kaikki,  
mitä hänellä oli, antoi hän Josefín kätteen.  
Ja Josef oli kauniin luontoinen ja ihana kas-

woilta, sentähden palowat Potifarin emännän silmät hänen päällensä, ja tahtoi wietellä hänen; mutta Josef kawahti itsensä ja ylönkatsoi hau-reellisen waimon. Kerran tuli Josef huoneeseen, eikä tiennyt emännän olewan siellä yksinänsä. Silloin tarttui emäntä hänen hameeseensa, ja pyysi pidättää häntä tykönsä, mutta Josef jätti hameensa hänen käteensä ja pakeni ulos. Emäntä nähdessänsä kaiken waimansa olewan turhan, huusi forkialla äänellä perhettänsä ja sanoi, Josefin tahtoneen tehdä hänelle wäki-waltaa, ja unohtaneen hameensa, koska hän pakeni, emännän huutaissa. Samat sanat puhui emäntä isännälensä, koska hän tuli kotiin; jonkatakahden Potifar, uskoen emäntäänsä kaikisa, asian tutkimata pani wiattoman Josefin san-kihuoneeseen, jossa Kuningaan sangit oliwat. Mutta Herra oli Josefin kanssa. Hän löysi armon san-kihuoneen haltian edessä, joka antoi kaikki muut sangit hänen käteensä alle.

### 17 Josef pääsee san-kiudesta.

1 Mos. K. 40. ja 41. l.

Josefin ollessa san-kiudessa tapahtui, että Kuningas wihastui kahden palweliansa päälle, ja heitti heidän san-kiuteen; yksi niistä oli Kuningaan ylimmäinen juomantassia, toinen ylimmäinen leipoja. Koska Josef aamusta tuli heidän tykönsä, oliwat he sangen murheelliset, ja sanoiwat, kummankin yöllä nähneen unen, eikä

ollut, joka sen selittäisi. Josef käski heidän ilmoittaa hänelle, mitä he olivat nähneet unessa: ja koska ylimäinen juomanlastia jutteli, että hän unessa oli nähnyt viinapuun edessänsä, jolla oli kolme haaraa, ja sen ryypäleet tulentuiwat viinamarjoiksi, ja hän puseri ne Faraon juomaastiaan ja antoi sen Kuningaan käteen; vastasi Josef sen merkitsevän, että hän kolmen päivän sisällä asetetaan jälleen entiseen wirkaansa. Leipoja taas sanoi uneksuneensa ja nähneensä kolme palmikoitua koria olevan hänen päänsä päällä, ja ylimäisessä korissa olevan kaikkiinlaisia leivotuita ruokia Faraolle, ja linnut söiwät niitä hänen päänsä päältä. Josef selitti unen ja sanoi, leipojan kolmen päivän sisällä ripustettawan hirsipuuhun. Koska Kuningas kolmantena päivänä piti syntymä päivänsä, täntettiin Josefin selitys. Ylimmäinen leipoja hirtettiin, ja ylimäinen juomanlastia asetettiin wirkaansa; mutta hän unohti Josefin selityksen, joka käwi toteen. Kahden ajastajan perästä näki Kuningas kaksi unta. Ensin näki hän wirrasta ylösastuwan seitsemän kaunista ja lihawaa lehmää, ja sitte toiset seitsemän rumaa ja laihaa lehmää. Ja ne seitsemän rumaa lehmää söiwät ne seitsemän lihawaa, ja oliwat yhtä rumat nähdä kuin ennengin. Kohta sen jälkeen näki hän seitsemän täysinäistä ja kaunista tähkäpäätä kasvawan yhdessä oljessa, ja sitte seitsemän pientä ja

itättuulelta surkastunutta tähkäpäätä; ja ne seitsemän pienet tähkäpäät nielit ne seitsemän täysinäistä! Namulla antoi Kuningas kutsua kookoon kaikki Egyptin noijat ja tietäjät, mutta ei kukaan heistä taitanut selittää Kuninkaan unta. Silloin muisti ylimmäinen juomanlastia Josef, ja antoi hänen tulla Kuninkaan tykö, joka jutteli hänelle unensa, ja Josef selitti sen näin: ensin tulee seitsemän viljaista vuotta, ja niiden jälkeen seitsemän nälkä vuotta. Samassa neuvoi hän Kuningasta etsimään toimellisen ja taitavan miehen, joka viljavuosina kokoisi viidennen osan kaikesta jyvä tulosta. Se puhe kelpasi Kuninkaalle niin, että hän antoi Josefille formuksensa ja ripusti kultatähdyn hänen kaulaansa, ja asetti hänen koko Egyptin maan päälle.

18. Josefin veljet tulevat kowana aikana Egyptiin. 1. Mos. Kirj. 41. ja 42 l.

Kallis aika, jonka Josef oli ennustanut, tuli myös Kanaan maahan, jossa Jakob asui. Koska hän kuuli Egyptissä olevan jyviä yltäkyllä, lähetti hän sinne kymmenen poikansa ostamaan jyviä; mutta Benjaminin, nuorimman poikansa, piti hän kotona, ettei hänelle wahinkoa tapahtuisi. Koska Jakobin pojat tulivat Egyptiin, ja wiettiin Josefin tykö, kumarssivat he, maan tawan mukaan, maahan kaskvoillensa hänen eteensä; Josef tunsi heidät

kohta, waan ei he häntä tunteneet, ja hän  
 muisti unensa jalallisista wainiolla. Hän an-  
 toi panna heidät kiini, ikääskuin he olisivat  
 wakojat; mutta he sanoivat tulleen sa osta-  
 maan jywiä ja olewansa rehelliget miehet ja  
 fakstioistakynnmentä weljestä. Josef kysyi, mis-  
 sä faksi heidän weljistänsä olivat; he sanoivat:  
 „nuorin on meidän isämme tykönä, mutta yksi  
 ei ole sillen eleillä.” Josef tahtoi nähdä nuo-  
 rimman weljen, ja sentähden pidätti hän yh-  
 den heistä, Simeonin, tykönänsä, antain yhdek-  
 sän mennä jywain kanssa. Koska he tulivat  
 kotiin ja tyhjentiwät sakkinsa, löysi itsekukin raha-  
 kääronsä sakkisänsä; sillä niin oli Josef käskennyt.  
 Sen ylitse hämmästyiwät he kaikki wanhan isän-  
 sä kanssa. Koska jywät taas loppuiwat, täntyi  
 Jakobin toisen kerran lähettää poikansa Eryp-  
 tiin; mutta ei he lähteneet, ennenkuin he Jo-  
 sefin käskyn jälkeen saivat Benjamin myö-  
 tänsä. Koska he tulivat Egyptiin, antoiwat  
 he kohta Josefin huoneenhaltialle rahat, jotka  
 he olivat löytäneet särkeissä, mutta Josef ei  
 ottanut vastaan, waan sanoi ne olewan ta-  
 waran Jumalalta; hän puhutteli heitä rak-  
 kaasti, eikä taitanut pidättää itsiänsä itkusta,  
 nähdessään rakkaaimman weljensä Benjami-  
 nin. Sitte laitettiin heille ruokaa; mutta he  
 söiwät yksinänsä; sillä Egyptiläiset ei tahtoneet  
 syödä Hebrealaisten kanssa; ja he istutettiin  
 ikänsä jälkeen, jota he suuresti kesskenänsä ih-

mettelivät. Ruoka kannettiin heille Josefin pöydältä, ja Benjamin sai viisi kertaa enempi kuin muut. Toisena päivänä valmistivat he suurella ilolla itsensä, lähtemään kotiin.

19. Josef ilmoittaa itsensä veljillensä.

1 Mos. K. 44. ja 45. l.

Mutta ennenkuin veljet jättivät Josefin huoneen, käski hän huoneenhaltiansa tähttää heidän säkkinsä jyvillä, ja panna itsekunkin raha säkin suuhun; mutta Josefin hopyamalja nuorimman säkin. Aamulla, koska oliivat lähteneet kaupungista, käski Josef huoneenhaltian ajaa heitä takaa ja sanoa: „miksi oletta hyvän pahalla maksaneet, ja ottaneet minun Herrani huopia maljan?” ja koska tiesivät olevansa wiattomat, sanoivat he: „Jonka tykönä malja löytään, hän kuolsoon, ja me muut tahdomme olla Josefin orjat.” Ja koska huoneenhaltia etsei, löysi hän maljan Benjaminin säkissä. Siitä hämmästyivät he suuresti, ja palasivat kaupunkiin. He lankeasivat maahan Josefin eteen; mutta hän nuhteli heidän kiittämättämyyttänsä, ja sanoi: „sen miehen, jolta malja on löyty, pitää oleman minun orjani; mutta menkääte te toiset rauhassa isänne tykö.” Juda, joka isänsä edessä oli taannut Benjaminin, rukoili päästä Josefin orjaksi nuorukaisen edestä, sillä he saattaisivat

isänsä harmaat karvat murheella hautaan, jos palaisivat ilman Benjaminia. Bihdo'n ei Josef enään woinut pidättää itsiänsä, käski kaikki muut, paitsi weliänsä, mennä ulos, ja sanoi heille, koska hän oli yksinänsä heidän kanssansa: „Minä olen Josef teidän welienne; vieläkö minun isäni elää”. He ei taitaneet hämmestyksestä wastata mitään; mutta Josef käski heidän olla murhetoimna ja, koska vielä oli wiisi nälkäwuotta kulumata, mennä Egiptiin ja wiipymätä palata isänsä kanssa Egiptiin, jossa saisiwat asua Gosenin maalla, ja siellä elää ystäkülläishyhdessä. Sitte antoi hän heille itsekullenkin juhlawaatteet, mutta Benjaminille antoi hän wiidet juhlawaatteet ja kolmesataa hopiapenninkä. Wanhalle isällensä lähetti kymmenen aasia sälytettyä Egiptiin hywyhdellä, ja kymmen aasiuntammaa, kannattaden jywiä, leipää ja muuta ewästä. Koska Josefin welijet tuliwat Egiptiin, ei tahtonut Jakob uskoa heitä, ennenkuin näki waunut, jotka Josef oli lähettänyt hänelle. Silloin wirkosi hänen hengensä ja hän sanoi: „nyt minulla on kyllä, että minun poikani vielä elää, minä menen häntä katsomaan ennenkuin minä kuolen”. Hän läksi kaiken wäkensä kanssa, jota oli seitsemänkymmentä henkeä matkaan. Josef tuli häntä vastaan tiellä. Kuninkaas käskyn jälkeen antoi Josef heille Gosenin maan, jossa he eliwät hywästi. Hän ei kostonut welijillensä

Kaikkeä sitä pahaa jota he hänelle olivat tehneet, waan sanoi heille: „Te ajattelitte minua vastaan pahaa; mutta Jumala on ajatellut sen hyväksi”.

20. Egyptin orjuus. 2. Mos. K. 1. ja 2. l.

Josefin ja hänen weskjeinsä kuoleman jälkeen eneniwät ja lisantyiwät Israelin lapset Egyptissä. Niin tuli uusi Kuningas Egyptiin, joka pelkäsi Hebrealaisten jostus menewän hänen wihollistensa puolelle. Sentähden pyysiwät Egyptiläiset kawaluidella häwittää koko Israelin kansan. Siinä tarkoituksessa rakennettiin uusia kaupungeita. Weronpäämiehet waiwasiwat Israelin lapsia paljolla työnteolla ja pahoin menetteliwät heidän kanssansa. Mutta koska ei sekään auttanut, käski Kuningas Egyptiläisten ottaa Hebrealaisten waimoin poikalapset ja heittää wirtaan. Kerran meni Saron tytär pesemään itsiänsä wirran partaalla, ja näki kaisilaisin arkun wirrassa, antoi ottaa sen ylös ja awata, ja katso, siinä oli pieni lapsi, joka itki katkerasti. Lapsen äiti oli Hebrealainen waimo, joka, koska ei woinut salata lastansa enemmän aikaa kuin kolme kuukautta, oli lastenut sen kaisilistoon, ettei se Kuningaan käskyn jälkeen, tulisi hengiltä ortuksi. Saron tytär antoi kutsua Hebrealaisen imettäjä, joka oli lapsen äiti; otti lapsen poijaksensa ja kutsui hänen nimensä Moses. Ko-



ffa Moses tuli isoksi, ei hän tahtonut olla Kuninkaan hovissa, vaan meni Israelin lasten tykö, jotka olivat hänen veljensä; ja koska muutama heistä lyötiin Egyptiläiseltä mieheltä, suuttui Moses siitä niin, että tappoi Egyptiläisen. Sitte pakeni Egyptistä, ja tuli Midianin papin tykö, jonka nimi oli Jetro; kaitsi Jetron lampaita, ja sai hänen tyttärensä Ziporan emännäksi.

21. Sarao paaduttaa sydämiensä.

2. Mos. K. 3. ja 11. l.

Koska Moses kaitsi appensa lampaita Horebin vuoren tykönä, näki hän kerran pensaan palawan, ja ei kuitenkaan kuluwan. Pensaasta ilmestyi Herra Jumala hänelle ja sanoi, nähneensä Israelin lasten ahdistuksen Egyptissä, ja valinneensa Mosoksen johdattamaan heitä isäinsä maahan. Tämän piti Mosoksen sanoman sekä heille että Kuninkaalle. Mutta koska Moses esteli itsiänsä kansan epäuskon tähden, teki Jumala hänelle kolme ihmettä merkiksi, että hän oli Jumalalta lähetetty; ensiksi sauwan, joka, koska Moses heitti sen maahan, muuttui käärmeeksi, ja koska hän rupesti sen pyrstöön muuttui se taas sauwaksi; sitte käski Jumala Mosoksen käski kerta pistää kätensä poweensa, niin käsi ensikerralla muuttui spitaaliseksi, mutta toisella kerralla tuli se niinkuin muukin iho; ja viimein käski Hän Mosok-

sen ottaa wettä wirrasta ja kaataa kuuwalle maalle, niin piti weden muuttuman wereksi. Ja koska Moses vielä esteli itsiänsä hitaan puheensa suhteen, antoi Jumala hänelle hänen weliensä Aaronin awuksi, puhumaan hänen puolestansa. He toimittivat asian Israelin kansalle ja kansa uskoi, nähdessänsä ihmeet. Sitte meniwät Faraon tykö, mutta ei hän heistä pitänyt lukua, eikä tahtonut päästää Israelin lapsia, waan käski päämiesten vielä enämmin rajittaa heitä, ja he walittivat Moseksen ja Aaronin ylitse, jotka oliwat wetäneet heidän päällensä Faraon ja hänen palveliainsa wihan. Mutta Moses palasi Herran tykö ja walitti, ettei Israelin kansa enään ahdistuksen ja orjuuden tähden kuullut häntä. Niin sanoi Herra: „minä tahdon paaduttaa Faraon sydämmen, ja tehdä monta minun ihmettäni ja tunnustusteäni Egyptin maalla.” Ja Herra käski Moseksen Faraon edessä tehdä ihmeen sauwalla ja wedellä; mutta koska Faraos näki tietäjänsä tekewän saman, paadutti hän sydämmensä, eikä kuullut Mosesta eikä Aaronia. Silloin antoi Jumala tulla Faraon ja hänen kansansa ylitse moninaisia witsauksia, että hymmärtäisiwät Jumalan tahtowan johdattaa Israelin kansan Egyptistä. Faraos lupasi kyllä jokaisen witsauksen alla, päästää Israelin kansan, mutta ei pitänyt lupaustansa, niinpian kuin wits-

saus oli siwu, ja kielsi wiimmein Moseksen enään tulemasta hänen näkywiinsä.

22. Moses johdattaa Israelin kansan Egyptistä. 2. Mos. K. 11. 15. l.

Koska Farao niin oli paaduttanut sydämensä, antoi Jumala ilmoittaa hänelle wiimmeisen rangaistuksen, nimittäin, että murha Enkelin piti puolihön aikana waeltaman Egyptin maan läpitse, ja murhaaman jokaisen esikoisen Egyptin maalla. Israelin kansan käski Hän pitää wiimmeisen atrian, joka oli karitsa, jonka jokaisen perheenisännän ehtoolla piti syömän hnoneessansa, ja että he olisimat wyötetyt kusteista, kengät jalassa ja sauwat kädessä, ikäänkuin matkaan kiiruhtawaiset. Puolihön aikana löi Herra kaikki esikoiset Egyptin maalla, ihmisten ja eläinten seassa, alkain Faraon esikoisesta jonka hänen istuimellansa istuman piti. Silloin oli suuri parku koko Egyptissä. Farao kutsui Moseksen ja Aaronin yöllä tykönsä, ja sanoi heille: „Mokaat ja menkää pois minun kansastani, ja ottakaat myötänne kaikki mitä teillä on.” Israelin kansa oli kuusisataatuhatta jalkamiestä, paitsi maimoja ja lapsia. Pelastuksensa muistoksi Egyptin orjudesta owat Juudalaiset sitte vuosittain wiettäneet pääsiäisjuhlaa. Koska Israelin lapset olivat pääsneet Egyptistä, katui Farao sitä, ja ajoi heitä takaa kaikella sotawäellensä. Mutta pilwen patsas tuli Egypti-

läisten ja Israelin kansan vaiheelle, ettei he taitaneet lähestyä toisiaan. Koska Israelin lapset tulivat punaisen meren tykö, ojensi Moses sauwansa meren ylitse, ja vedet erkaniwat ja oliwat niinkuin muuri heidän oikialla ja wassemmalla puolellansa, niin että käwiwät kesseltä merta kiiwaa myöden; mutta koska Moses taas ojensi sauwansa meren ylitse, hukkuivat kaikki Egyptiläiset, jotka heitä takaa ajoivat.

### 23 Israelin kansan waellus Korwessa.

2. 4. ja 5. Mos. K:

Meljäkymmentä ajastakaa oliwat Israelin lapset matkalla luvattuun maahan, ja Herra käwi heidän edellensä, päivällä pilwenpatsaassa ja yöllä tulipatsaassa walaiستاaksensa heitä ja saadaksensa heitä waeltamaan yötä ja päivää. Jumala käski Moseksen tehdä majan, jossa Jumalan palwelus pidettiin, ja kutsuttiin liiton majaksi (Tabernakeliksi). Matkalla ei he tarwinneet pitää huolta ruasta eikä juomasta. Sillä joka aamu satoi taimaasta leipää; joka kutsuttiin manna. Koska heillä ei ollut wettä, ei Moses tarwinnut muuta, kuin lyödä sauwallansa kallioon, ja kohta juoksi siitä wettä, että kansalla oli kyllin juoda. Mutta kuitenkin nappi kansa, ja koska wakojat, jotka oliwat lähetetyt katselemaan Kanaan maata, palatesansa jutteliwat, wäkewiä kansoja asuwan siel-

lä, teki kansa kapinan ja tahtoi palata Egyptiin. Silloin sanoi Herra, että kaikki, jotka Egyptistä olivat lähteneet, piti korwessa kuoleman, ja ainoastansa heidän lapsensa tuleman luwattuun maahan; joka myös tapahtui. Ei Moseskaan eikä Aaron tulleet sinne sillä he olivat rikkoneet Herraa vastaan; ainoastansa kaaksi wanhoista, Josua ja Kaleb, pääsivät sinne. Mutta Herra Jumala osotti Moseselle luwatun maan forkialta wuorelta joka kutsuttiin Nebo. Samalla wuorella kuoli Moses, ja haudattiin Jumalalta, ettei kukaan tietäisi hänen hautaansa. Mosesin jälkeen tuli Josua päämieheksi, ja hän johdatti Israelin lapset luwattuun Kanaan maahan, ja jakoi sen, voitettuaan kaikki wiholliset, arwalla Israelin kahdentoihtakymmenen sukukunnan wälillä.

24. Jumala ilmoittaa lakinsa Sinain wuorella. 2 Mos. K. 19. 40. l. ja koko 3. K.

Israelin lasten ollessa korwessa, ilmotti Jumala heille pyhän lakinsa ja pyhät käskynsanat. Kolmena päivänä piti kansan puhdistaman itsensä siihen, ja pesemän waattensa. Mutta kolmantena päivänä astui Herra alastulesa Sinain wuorelle, jonka ympärille Moses oli wiennyt Israelin kansan. Sitte antoi Jumala kansallensa pyhän lakinsa, jossa on mainittawin kymmenen käskynsanaa; koska Jumala oli ne ilmoittanut, meni Moses keskelle

pilveä ja nousi vuorelle, jossa Herra oli, ja wiipyi siellä neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä. Sieltä alas tullessa antoi Jumala hänelle kaksi kivistä taulua, joihin Herra itse oli kirjottanut kymmenen käskynsä. Mutta Moseksen niin kauvan wiipyessä vuorella, tuli kansa Aaronin tykö ja sanoi: "Nouse ja tee meille Jumalia, jotka meidän edellämme kävisivät. Aaroni suostui kansan puheeseen, ja teki waimoin ja tytärten korwarenkaisia wäletun wajikan. Koska epäjumala oli walmis, sanoivat he toisilleen:" nämät ovat sinun Jumalasi, Israel, jotka sinun Egyptin maalta johdattivat ulos." Mutta Moses tultuansa alas vuorelta ja kuulstuansa kansan huudon, wihausti ja löi lain taulut rikki wuoren alla. Rikki lyötyin tauluin staan teki Moses uudet, joihin Herra kirjotti samat kymmenen käskyä, jotka ensimmäisissä tauluissa oliwat kirjoitetut. Sitä ajasta loistiwat Moseksen kaswot, että hän niin kauwan Herran kanssa puhunut oli; sentähden weti hän peitteen kaswoinsa päälle Israelin kansaa puhutellesa, mutta mennessä Herran eteen otti hän pois peitteen.

## 25. Enimmäiset Tuomarit Israelissa.

Tuomare'n K. 1 — 5. l.

Koska Israelin lapset oliwat saaneet haltuunsa Kanaan maan, hallitsi heitä Josua aina kuolemaansa asti. Mutta Josuan kuoltua, tuli

toinen sukukunta, joka ei tuntenut Herraa, eikä niitä töitä, joita Hän Israelille tehnyt oli. He hyljäsiwät isänsä Jumalan, ja palveliwat vieraita Jumalia. Niin julmistui Herran wiha Israelin päälle, ja antoi heidät wihollistensa käsiin. Mutta koska he, kowassa ahdistuksessaan, katuiwat rikoksiansa, herätti Jumala heille Tuomarit, jotka wapahitiwat heitä wihollisten käsistä. Ensimmäinen Tuomari oli Utniel, joka pelasti heitä Mesopotamian Kuninkaan orjuudesta. Toinen oli Ehud, joka wapahiti heitä Moabitain käsistä, ja kolmas Samgar, joka karjan kaareksella löi kuusisataa Filistealasta, ja niin wapahiti Israelin. Mutta heidän kuoltuansa, teki kansa uudestaan pahaa Herran edessä, ja Herra antoi heidän Zabinin Kanaanalaisten Kuninkaan käteen, joka kaksikymmentä ajastakaa tyllysti waiwasi Israelin lapsia. Siihen aikaan tuomitsi Profetissa Debora Israelia. Barakin avulla meni hän Zabinin sotajoukkoa vastaan, joka voitettiin, ja päämies Sissera tapettiin Zaelilta, Heberin waimolta. Tästä voitosta weisasiwat Debora ja Barak kauniin woittowirren Jumalalle kunniaksi.

## 26. Gideon. Tuom. K. 6. 7. ja 8. l.

Koska Israelin lapset taas tekivät pahaa Herran edessä, antoi Herra heidän Medianitain käteen seitsemäksi ajastajaksi. Mutta Her-

ran Enkeli tuli Gideonin tykö Manasssen sukukunnasta, ja Herra lähetti hänen, varustettuna voimalla, pelastamaan Israelia Midianitain wallasta. Ja Gideon meni ja kukisti Baalin altarin ja hävitti metsistön, joka siinä tykönä oli. Niin Medianitat, Amalekitat ja ne itäiseltä maalta kokoujivat yhteen sotimaan Israelia vastaan. Mutta Herran henki täytti Gideonin, joka kolmella sadalla miehellä sukukunnastansa voitti viholliset ja otti kiini Medianitain päämiehet, ja ranskasi niitä, jotka asettivat itsensä häntä vastaan. Silloin tarjoisivat Israelin lapset Gideonille ja hänen suullensa hallituksen, mutta hän vastasi. ”Herra olkoon teidän hallitsianne.” Koska Medianitat olivat voitettut, oli rauha maassa neljäkymmentä ajastaikaa, niinkauvan kuin Gideon eli.

27. Simson. Tuom. K. 13. — 16. l.

Israelin lapset käänsivät itsensä taas Herrasta, ja Herra antoi heidän Filistealaisten käsiin neljäksikymmeneksi ajastajaksi. Herra herätti taas miehen, nimeltä Simson, ja lahjotti hänelle suuren wäkewyden hiwuksissa. Wanhempainsa tahtoa vastaan nai hän Filistealaisen tyttären; sillä hän etsei tilaa Filistealaisia vastaan. Menneskensä morsiamensa tykö, tuli nuori leijona kiijuin häntä vastaan, jonka hän repäsi kappaleiksi; palatessansa samaan paikkaan, oli kiimalaispesä leijonan raas-



dossa, jossa oli hunojaa. Hän otti myötänsä  
 hunaja kappaleen, mutta ei ilmoittanut, missä  
 hän sen oli löytänyt. Häissä asetti Simson  
 vieraille arvoituksen jonka heidän seitsemän  
 päivän sisällä piti selittämän; luvaten sille,  
 joka sen tekisi, kolmekymmentä paitaa ja kol-  
 mekymmentä juhla vaatetta; mutta jollei he  
 taitaisi sitä selittää, piti heidän antaman ha-  
 nelle yhtä monta paitaa ja vaatetta. Arvoi-  
 tus oli näin: „ruoka läksi syömästä, ja makeus  
 väkewästä?” Koska he eivät taitaneet selittää  
 arvoitusta, saivat he Simsonin morjamen  
 puolelleen, joka houkutteli häneltä salaisuuden,  
 ja ilmotti sen Filistealaisille. Seitsemäntenä päi-  
 vänä sanovat Filistealaiset: ”mikä on hunajaa  
 makeampi, ja mikä leijonaa väkewämpi?”  
 Hawattuaan miten asia oli käynyt, wihastui  
 Simson, meni ulos ja löi kolmekymmentä  
 Filistealaista, ja antoi niiden waatteet heille,  
 jotka arvoituksen olivat selittäneet. Hänen pa-  
 latessansa oppimaan emäntänsä, oli sen isä an-  
 tanut hänen toiselle, koastaksensa tätä, otti Sim-  
 son kolmesataa kettua kiini ja sitoi ne kaksittain  
 yhteen, mutta häntäin wälille sitoi hän pala-  
 wan kekäleeseen, ja päästi ketut Filistealaisten  
 eloon. Siitä wihastuivat Filistealaiset, polttivat  
 hänen emäntänsä isänensä, ottivat hänen kiini  
 ja sitoivat nuoralla. Mutta Simson repäsi  
 nuoran rikki, ja löi yhdellä aasinleukaluulla  
 tuhat Filistealaisista. Toisen kerran wäyiwät

Filistealaiset Simsonia Gazassa, tappaaksensa hänen; mutta hän nousi puolihöystä ja kantoi pois kaupungin portin. Wimmein rupesti hän rakastamaan waimoa, nimeltä Delila: sen saivat Filistealaiset houkutelluksi, wiettelemaan Simsonin sanomaan, missä hänen suuri wäkwyytensä oli; ja ehkä Simson kolmasti puhui waltetta, sai Delila wihdoin tietää hänen wäkwyydensä olewan katketyn hiuksissa; sen ilmotti hän Filistealaisille, jotka taas wäkwivät Simsonia; ja sittekuin hän, Simsonin nukkuisa, oli ajellut hänen hiuksensa, tulivat Filistealaiset hänen päällensä, sitoivat hänen käsillä waskikahleilla, puhkasiwat hänen silmänsä ja panivat hänen jauhamaan fankihuoneessa. Silloin hawatsi Simson. Herran meneen pois hänestä. Koska Filistealaiset kerran kokoontulivat suurta uhria tekemään niin että yli kolmetuhatta ihmistä oli siinä koossa, kutsuivat he Simsonin fankihuoneesta soittamaan heidän edessänsä. Sillä aikaa oli hänen hiuksensa ruwenneet kaswamaan. Koska Simson tuli huoneeseen, joka oli wahwistettu pilarein päälle, tarttui hän niihin molemilla käsillänsä, ja kaatoi koko huoneen: Niin kuoli Simson ja hänen wihollisensa, sittekuin hän oli tuominut Isrelia käsikynnentä ajastakaa.

28. Samuel. 1. Samuelin R. 1. ja 2. l.

Simsonin aikana eli mies, nimeltä Elkana.

Hänellä oli kaksi emäntätä, Hanna ja Peninna. Peninnalla oli lapsia, waan ei Hannalla. Sentähden tuli Hanna ylönsotuksi, ja koska muut uhraessa ilotsivat, itki hän. Eikä miehensä pyysi lohduttaa häntä, oli hän kuitenkin murheellinen, ja teki lupauksen, antaa Herralle poikansa kaikiksi hänen ikäpäivänsä, jos waan Herra siunasi häntä pojalla. Mutta pappi Eli otti waarin hänestä, ja nähdessään ainoastansa hänen huulensa liikkuvan, mutta ääntä ei kuulunt, luuli Eli hänen ei rukoukseen, waan olewan juowuksissa. Ja nuhteli häntä. Hanna sanoi: „minä olen murheellinen waimo, joka olen wuodattanut sydämeni Herran edessä.” Hanna synnytti pojan ja kutsui hänen nimensä Samuel. Uhrauksensa toi Hanna lapsen Herran huoneeseen Silossa papin Elin eteen, ja pyyhitti hänen Herran palwestaksi. Samuel palweli Herraa, ja läksi, suuremmaksi tultuansa Elin tyköä, jonka huoneessa hän oli kaswatettu, sillä Elin pojat olivat Jumalattomat. Samuel tuomitsi sitte Iisraelia ja oli kuuluisa Herran Profeta.

29. Eli. 1. Sam. K. 2. ja 3. l.

Jumala wihastui Elin päälle, ettei hän pitänyt poikiansa kowemmassa kuituksessa, ja antoi ilmottaa hänelle hänen suunsa perikadon. Elin tosin nuhteli poikiansa, mutta ei se auttanut, sillä hän ei rangasnut heidä yksiwakai-

suudella. Niin ilmestyi Jumala Samuelille ja sanoi, tahtowansa olla tuomari Elin huoneellijankaikeksi, ja rangaista häntä, että hän sillei poikansa häviöllisesti itsensä käyttää, eikä kurittanut heitä; ja koska Eli sai sen kuulla, sanoi hän: „Hän on Herra, Hän tehköön niinkuin Hänelle on kelvollinen.” Jonkun ajan perästä meniwät Elin pojat Israelin lasten kansa sotaan Filistealaisia vastaan, ja otitwät myötänsä liiton arkin Tabernakelista. Eli istui owella, odottain tietoa sodasta, ja koska sanoma tuli, Israelin lasten tulleen voitoksi, hänen molemmat poikansa kuolleen ja Jumalan arkin otetun pois, lankefi Eli, nämät kuultuansa, maahan taapäin istuimelta ja mursi niskansa ja kuoli. Eli oli silloin yhdeksänkymmenen ja kahdeksan ajastajan wanha, ja hänen silmänsä oliwat jo niin pimenneet, ettei hän enään nähnyt. Ja hän tuomitsi Israelia neljäkymmentä ajastakaa.

### 30. Saul, Israelin Kuningas.

1. Sam. K. 8. 9. 10. 13. ja 15. l.

Samuel tuomitsi sitte Israelia, ja pani, wanhaksi tultuansa, poikansa tuomareiksi. Mutta he ei waeltaneet isänsä askeleissa, waan poikkefiwat ahneuteen ja wäärnyteen. Niin kaikei Israelin wanhimmat tuliwat kokoon, ja pyysiwät Samuelia asettamaan heille Kuningaan. Ja ehkä Samuel ei olisi mielellänsä sitä

tehnyt, seurasi hän kuitenkin Herran käskyä, ja teki mitä he anoivat. Siihen aikaan oli voimallinen mies Benjaministä, nimestä Kis; hänellä oli poika, jonka nimi oli Saul; hänen oli Jumala valinnut Israelin Kuninkaaksi. Herra ilmoitti Samuelille tahtonsa, ja hän voiteli Jumalan käskyn jälkeen Saulin Kuninkaaksi. Koska kaikki kansa tuli kokoon, arvalla valitsemaan kuningasta, lankefi arpa Kisin pojan Saulin päälle. Ja Saul jakoi kansan kolmeen joukkoon, ja löi Amononitalaiset; sitte kävivät he Gilgaliin ja uudistivat Saulin vallan, ja uhrasivat kiitosuhrin Herralle. Mutta Saul ei pitänyt Herran käskyjä; vaan antoi itsensä saalin puoleen, ja koska Samuel sen vuoksi nuhteli häntä, kaunisteli hän itsiänsä monilla uhreilla, joita hän Herralle oli uhraannut. Se ei kelvannut Herralle, joka ylönnoi Saulin, ettei hänen enään pitänyt oleman Israelin Kuningasana.

### 31. Dawid woidellaan Kuninkaaksi.

1. Sam. K. 15. ja 16. l.

Samuel nurehti suuresti, että Saul oli tehnyt syntiä Jumalaa vastaan ja senkautta tullut kelwottomaksi hallitsemaan Israelia. Mutta Herra lohdutti häntä, ja käski hä-

nen täyttää sarwensa öljyllä, ja mennä Isain Bethlehemitan tykö, sillä Isain pojista oli Jumala katsonut itsellensä Kuninkaana. Koska Samuel pelkäsi Saulin wihaa, sanoi Herra: „Ota sinulles wasikka karjasta, ja sano: minä tulin uhraamaan Herrälle. Ja sinun pitää kutsuman Isain uhville, niin minä osotan sinulle, mitä sinun, pitää tekemän, ettäs sen minulle voitelisit, jonka minä sinulle sanon.” Samuel teki niinkuin Herra oli sanonut, ja koska hän tuli Bethlehemiin, hämmästyivät kaupungin wanhimmat, ja menivät häntä vastaan, ja sanoivat: „Onko rauha, että sinä tulet.” Samuel kutsui heidän tulla kansansa uhville. Ja hän pyhitti Isain ja hänen seitsemän poikaansa, mutta nuorin, Dawid ei ollut kotona. Ja koska Jumala ilmotti Samuelille, ettei niiden seassa ollut se, jonka Hän oli walinnut Kuninkaaksi, sanoi Samuel Isaille: „joko nyt täällä kaikki pojat ovat?” Niin sanoi Isai, nuorimman olewan kaitsemassa lampaita. Samuel käski Isain lähettää hänen peräänsä, ja Isai teki niin. Koska Dawid tuli, sanoi Herra Samuelille: „nou-se ja voittele tämä: sillä tämä se on.” Ja Samuel otti öljysarwensa ja voiteli Dawidin. Ja Herran henki tuli Dawidin päälle siitä hetkestä.

## 32. Dawid ja Goliat. 1. Sam. K. 17. l.

Saul läksi sotaan Filistealaisia vastaan. Koska he olivat asettaneet leirinsä toisiansa vastaan, tuli mies Filistealaisten leiristä, nimeltä Goliat, joka oli kuuden kynnärän ja kämmenten leveyden pitkä, ja häväsi Israelin sotawäkeä, sanoden: „walitkaat yksi teistänne, joka tulee tänne alas minun tyköni. Jos hän voi sotia minua vastaan, ja lyö minun, niin me olemme teidän palvelianne; mutta jos minä hänen woitan ja lyön hänen, niin teidän pitää oleman meidän palveliamme.” Niin häväsi Goliat Israelin lapsia neljäkymmentä päivää. Bihdoin lupasi Saul antaa tyttärensä Merobin emännäksi sille, joka löisi Goliatin. Dawid sai sen kuulla, ja tarjousi sotiin Goliatia vastaan, ehkä hänen welsensä ja Saul kielsiwät häntä. Hän sanoi woittaneensa leijonan ja karhun, ja luuli taitawansa tehdä saman Filistealaisille. Dawid riisui päältänsä sotaaseet, jotka Saul oli hänelle antanut, ja otti ainoastansa sauwan ja lingon käteensä. Mutta paimenkuffaroon pani hän wiisi siliää kiweä, jotka hän walitsi ojasta. Koska nyt Dawid käwi Goliatia vastaan, otti hän kiwen kuffarosta, linkosi ja paiskasi Filistealaista otsaan, että hän lanfesi maahan kaswoillensa, juoksi sitte Filistealaisen tykö, otti hänen oman miekkansa ja hakkasi sillä pois hänen päänsä. Koska Filistealaiset sen näkiwät,

pakenivat he, ja Israelin lapset saivat suuren voiton. Mutta Saul närkästyi suuresti Dawidin voiton tähden, eikä antanut hänelle tyttärensä Merobia. Saulin toinen tytär Mikal kelpasi Dawidille, ja Saul antoi sanoa Dawidille: „Jos hän taitaisi lyödä sata Filistealaisia, niin saisi hän Saulin tyttären emännäksi.” Sillä Saul ajatteli hukuttaa hänen Filistealaisten kätten kautta. Mutta Dawid nousi ja läksi matkaan miehinensä ja löi kaksisataa Filistealaista. Ja Saul antoi tyttärensä Mikalin hänelle emännäksi.

33. Dawid ja Saul. 1. Sam. K. 18.

19. 21. 24. ja 26. l.

Koska Dawid oli voittanut Goliatin, teki Saulin poika, Jonatan, liiton Dawidin kanssa. Mutta Saul waiwattiin pahalta hengeltä, aina siitä ajasta, jona hän teki syntiä Herraa vastaan. Hän käksi sentähden poikansa Jonatanin tappa Dawidin; mutta Jonatan warotti Dawidia ja rukoili hänen puolestansa isänsä edessä. Ja paha henki tuli taas Saulin päälle, ja hän otti usein keihänsä, ja heitti sen Dawidin perään, surmataksensa hänen; ja Dawid otti kanteleensa ja soitti, niin Saul wirwotettiin ja tuli paremmaksi. Wiimmein wäijyi Saul Dawidia hänen ommassa huoneessaan, mutta Dawid wälitti waaran emäntänsä avulla, ja pakeni ensiksi Profeta Sa-



muelin, ja sitte Kuningas Akifsen tykö Gatas-  
 fa. Mutta Saul wainosi Dawidia. Luolaan,  
 johonka Dawid oli paennut, tuli myös Saul  
 yksinensä; silloin kehottivat Dawidin miehet  
 häntä tappamaan wihollisensa; mutta Dawid  
 ei tahtonut satuttaa kättänsä Herran woidel-  
 tuun, waan leikkasi tikun hänen hameestansa,  
 ja osotti sen Saulille; koska Saul näki sen,  
 itki hän katkerasti ja katui. Siihen aikaan kuoli  
 Profeta Samuel, surettu koko Israeilta. Ehkä  
 Saul oli luvannut sowinnon, meni hän kuitenkin  
 kohta sen jälkeen Dawidia vastaan, ja asetti  
 itsensä Hakilan kuffulalle. Dawid sai pian  
 tietää, missä Saulin leiri oli; ja Saulin ja  
 hänen sotawäkensä nukkuisssa, meni hän leiriin,  
 hyljäsi kumpaneinsa neuwon surmata Saulin,  
 waan otti ainoastansa Saulin keihään ja wesi-  
 maljan hänen päänsä pohjasta, ja meni matkaa-  
 sa, eikä kukaan härännyt. Namulla, Saulin he-  
 rättyä, meni Dawid wuoren kuffulalle, ja nähty-  
 ti Saulille ja kansalle keihään ja maljan. Niin  
 tunnusti Saul tehneensä syntiä, tyhmästi ja san-  
 gen hullusti. Ja hän siunasi Dawidin, sano-  
 den: „siunattu ole sinä minun poikani Dawid;  
 sinä teet ja toimitat, sinä taidat ja voit.” Mut-  
 ta koska Filistealaiset taas kokosivat sotawä-  
 kensä Saulia vastaan, ei hän synteinsä täh-  
 den uskaltanut kääntää itsensä Herran tykö,  
 waan meni noitawaimon tykö Endorissa, joka  
 pyynnön jälkeen herätti hänelle Samuelin

hengen Samuel ilmotti hänelle, Israelin lasten lankeewan Filistealaisten käsiin ja hänen poikansa surmattawan. Koska Israelin lapset voitettiin, ja Saul itse oli haavoitettu, käski hän, päästäksensä Filistealaisten käyistä, aseensa kantajan pistää häntä miekkansa, mutta aseenkantaja ei tahtonut. Niin otti Saul miekkansa ja lankeesi siihen, ja kuoli, hallittuansa kaksikymmentä ajastaikaa.

34. Dawidin hallitus. 2 Sam. K.  
5. 8. 11. ja. 12. l.

Saulin kuoltua tuli Dawid Kuninkaaksi Israelissa ja tuomitsi kansaa. Ja Herra oli hänen kanssansa. Hän muutti asuinsiansa Hebronista Jerusalemiin, ja kutsui wallatun Zionin linnan Dawidin kaupungiksi. Hänen waltansa eneni, niin että hänen waltakuntansa ulottui Egyptin rajoilta aina Eufraatin suuren wirran tykö; itse käwi hän monessa sodassa, ja soti urhoollisesti. Mutta ollessansa sodassa Ammonin lapsia vastaan, lähetti hän sotaherransa Joabin Israelin sotawäen kanssa hukuttamaan heitä, ja jäi itse Jerusalemiin. Ja tapahtui, että hän ehtopuolella käyskenteli huoneensa katolla (itäisten kansain tawan jälkeen) ja näki sieltä ihanan waimon pesewän itsiänsä. Dawid tunsu syntisen himon waimoa kohtaen, ja saatuaansa tietää, hänen nimensä olewan Bathseban, ja hänen miehensä olewan sodassa, an-

toi hän hukuttaa miehen sodassa, ja otti Bathseban emännäksensä; ja Bathseba synnytti pojan. Mutta se työ oli paha Herran edessä. Ja Herra lähetti Profeta Natanin Dawidin tykö, nuhtelemaan hänen rikostansa, ja ilmoittamaan hänelle, että pojan, jonka Bathseba oli synnyttänyt, piti kuoleman. Siinä tilassa kirjotti Dawid ensimmäisen kuudettakymmentä Psalmin, joka alkaa tällä rukouksella: „Jumala ole minulle armollinen sinun hyvyhydes tähden.“ Dawid kirjotti myös monta muuta kaunista psalmia ja kiitoswirttä, jotka löytyvät psalmein kokouksessa, joka pyhässä Ramarusssa kutsutaan Psaltariksi.

### 35. Absalom. 2. Sam. K. 13. 14. 15. 17. ja 18. l.

Dawid otti vielä uusia waimoja, ja sai heidän kanssansa paljo poikia. Yksi niistä oli Absalom. Hän tahtoi ottaa wallan isältänsä, ja juonitteli siinä tarkoituksessa kansan sydämmet puolellessa ja onnistui myös siinä niin, että hän sai Ahitofelin, Dawidin neuvonantajan, puolellessa; koska Absalom oli saanut asian siihen määrään, sanoi hän isällensä, tahtowansa mennä Hebroniin uhraamaan Herralle. Mutta tultuansa Hebroniin, antoi hän woidella itsensä Kuninkaaksi. Dawid saatuaansa siitä tiedon, läksi Jerusalemistä ja kävi jalkasin Kidronnin ojan ylitse Olijmäelle, itkein katkerasti. Sillä aikaa tuli Ab-

salom Jerusalemiin, kookonkutsui neuvonantajansa; mutta hyljäsi Ahitofelin wiisaan neuvon, kohta karata Dawidin päälle ja lyödä hänen, ennenkuin hän saisi koota sotajoukon, ja seurasi wanhan Husain neuvoa, ei lähteä sotaan isäänsä vastaan, ennenkuin kansa oli kookonkutsuttu. Ahitofel, nähdessänsä neuvonsa hyljättävän, hirtti itsensä; mutta Husai ilmoitti Dawidille Absalomin ajkomuksen; jonkatakahden Dawid kohta nousi ja meni wäkinensä Jordanin hlitse. Sitte tuli tappelus Dawidin ja Absalomin sotawäen wälillä. Mutta Dawid ei itse lähtenyt sotaan, sillä kansa rukoili häntä säästää henkeänsä. Hän käski myös sotapäämiehistensä säästää Absalomia; mutta koska hänen täytyi paeta Dawidin sotawäen edestä, ja tuli oksaisen paksun tammen alle, tarttui hänen päänsä tammeen; ja hänen raskaansa juoksi matkaansa hänen altansa, niin että hän jäi rippumaan taivaan ja maan wälille. Koska sotapäämies Joab sen sai tietää, otti hän kolme keihästä ja pisti ne Absalomin sydämeen; ja antoi heittää hänen suureen kuoppaan, ja suuri kiviwäwikkö pantiin hänen päälensä. Dawid, saatuansa siitä tiedon, tuli murheelliseksi ja huusi: „minun poikani Absalom! minun poikani, minun poikani Absalom! o josta minä olisin kuollut sinun edestäs, o Absalom minun poikani, minun poikani.” Ja Dawid saatettiin jälleensä suurella riemulla Jerusalemiin.

36. Dawidin viimeiset hallitusvuodet ja kuolema. 2. Sam. K. 24. l.

1. Kuning K. 1. ja 2. l.

Dawid yllytettiin pahalta hengeltä lufemaan Iſraelin kansaa, ja ehkä hänen sotapäämiehenſä Joab oli sitä asiaa vastaan, oli Dawid kuitenkin wahwa päätöksessänſä; mutta koska kansa oli luettu, katui Dawid sitä. Ja Herra lähetti Dawidin tykö Profeta Gadin, joka sanoi Dawidin saawan walita yhden kolmesta eteenpannusta witsauksesta, nimittäin: seitsemän näkökävuoſta, taikka kolmen kuukauden paon wihollistensa edellä, eli kolmipäiwäisen ruton. Dawidin sydän tykytti, ja hän sanoi: „salli minun langeta Herran käsiin, sillä Hänen armonsa on suuri.” Ja Herra antoi ruttotaudin tulla kolmeksi päiväksi, niin että sillä aikaa kuoli seitsemänkymmentä tuhatta ihmistä; mutta Jerusalemin säästi Herra. Koska Dawid nyt oli wanhentunut, ja tunsu kuolemansa lähestyvän, antoi hän wo'della poikansa Salomonin Judan ja Iſraelin Kuningaaksi. Ja koska hänen aikansa lähestyi, että hänen piti kuoleman, kutsui hän Salomonin tykönsä ja antoi hänelle wiisaita ja hyödyllisiä neuvoja. Sitte nukkui Kuningas Dawid ja haudattiin Dawidin kauptunkiin. Hän oli silloin seitsemänkymmeneen ajastajan wanha, ja oli hallinnut neljäkymmentä ajastaiſkaa.

37 Salomonin Jumalan pelko,  
 wiisaus ja voima. 1Kun. K. 3. ja 11. l.

Dawidin kuoltua tuli Salomo Kuninkaaksi. Ja Salomo oli rukoillut Jumalalta ymmärtäväistä sydäntä, jonka hän myös sai; ja Herra antoi hänelle siinä siwussa rikkautta, kunniaa ja pitkän iän. Kohta hänen hallituksensa alussa, antoi kaksii porttowaimoa hänelle tilan osottaa wiisauttansa; He asuivat samassa huoneessa, ja toinen heistä oli maannut lapsensa päällä, että se kuoli, mutta yöllä ottanut toisen waimon lapsen ja pannut oman lapsensa siaan. Ja koska he aamulla riitelivät lapsista, sanoi Salomo: „Enokaat minullen miekka ja jakakaat elävä lapsi kahdia.” Niin sanoi waimo, joka oli elävän lapsen äiti: „ah minun Herrani! antakaat hänelle se elävä lapsi, ja älkäät suinkaan tappako häntä.” Mutta toinen waimo sanoi: „eikä sinulle eikä minulle pidä annettaman, waan jaettakaan kahdeksi.” Niin Salomo hawatsi äitillisestä tunnosta, jonka edellinen waimoista osotti, lapsen olewan hänen.

Salomo rakensi Herralta kuulusan ja sangen kauniin Templin Jerusalemissa, jota rakennettiin seitsemän ajastaikaa. Hän wihi itse Templin, ja rukoili erinomattain Jumalaa, että Hän kuulisi rukoukset, joita Templissä rukoiltiin. Sitte teki Salomo suuren kiitosuh-

rin ja piti juhlaa kansan kansa, joka iloitsi kaikesta siitä hywydestä, jota Herra palveli-  
 liallensa Dawidille ja kansallensa Israelille teh-  
 nyt oli. Ja Salomo tuli aina rikkaammaksi  
 ja voimallisemmaksi, niin että sanoma hänen  
 wiisaudestansa, kunniaastansa ja woimastansa  
 kului kaukaisiin maihin:

38. Salomonin kuolema ja Israelin waltakunnan jako. 1. Kun. K. 11. ja 12. l.

Mutta wanhaksi tultuansa rupesi Salomo rakastamaan muukalaisia waimoja, jotka wietelivät hänen epäjumaluuteen. Ja Herra wihastui hänen päällensä ja ilmotti, että waltakunta piti, hänen tottelemattomuudensa ja lankeemuksensa rankaistukseksi, jaettaman, ja hänen poikansa hallitseman ainoastansa kahta Israelin sukukuntaa. Ja Herra herätti Salomonille monta wihamiestä. Salomo nukkui isänsä kanssa, ja haudattiin isänsä Dawidin kaupunkiin. Hän oli silloin kuudenkymmenen ajastajan wanha ja oli hallinnut neljäkymmentä ajastaikaa. Hänen poikansa Rehabeam sai tosin isänsä jälkeen waltakunnan; mutta että hän oli kowa ja wäärä kansaa kohtaan, luopuivat kymmenen sukuukuntaa hänestä, ja ottivat Zerobeamin, Nebatin pojan, Kuninkaaksensa. Siitä ajasta oli kaksi waltakuntaa Jumalan kansassa: Juda ja Israel. Judan Kuninkaat

asuiwat Jerusalemissa; mutta Israelin Kuningaat Samarian kaupungissa.

### 39. Profeta Elias ja Baalin Papit.

1. Kun. K. 16. 17. ja 18. l.

Ahab oli Jumalatoim Kuningas Israelissa, ja hänen waimonsa Isebel oli samankaltainen; sillä he palveliwat molemmat Baalia. Herra ei sentähden kolmeen wuuteen antanut sadetta eikä kastetta tulla maan päälle. Koska siis tuli fangen kowana aika, täytyi myös Profeta Elian kärsiä sitä. Mutta Herra ylöspiti hänen ihmeellisesti Keritin ojan tykönä; ja leski Zarpatisa elätti häntä kowana aikana. Niin Herra käski Elian mennä Kuningas Ahabin tykö, ja saarnata hänelle parannusta, että sade tulisi maan päälle. Herran käskyn jälkeen tehtyänsä, kutsui Elias kaiken kansan, niinmyös Baalin papit kokoon Karmelin wuorelle. Kansan kokoontultua, käski profeta tuoda edes kaksi kalpea. Toisen uhraisiwat Baalin papit, toisen taas Elias. Heidän rukouksessa Jumalaansa, tahtoi Elias rukouksella totista Jumalata. Ja kansa suostui siihen. Niin Baalin papit rupe-siwat huutamaan Jumalansa nimeä, mutta Baalia ei kuultu eikä nähty. Sitte hakkasi Elias kalpensa kappaleiksi ja walmisti uhrin. Kaikki sa-  
tua walmiiksi, sanoi Elias: „Herra Abrahamin, Isakin ja Jakobin Jumala, ilmota tänäpäänä, että sinä olet Israelin Jumala.” Niin lankefi



Herran tuli ja poltti polttouhrin, puut, kiivet, ja mullan, ja nuoli veden kuopasta. Sen taphtuessa lankefi kaikki kansa kaskoillensa ja sanoi: „Herra on Jumala, Herra on Jumala” Ja Elias sanoi heille: „ottakaat Baalin profetat kiini”, ja he ottivat heidän kiini Kisonin ojan tykönä ja tappowat heidän, yhteensä neljäsataa ja wiisikymmentä henkeä.

41. Nabotin wiinamäki. 1. Kun. K. 21. ja 22. luku.

Lähellä Kuningas Ahabin huonetta oli miehellä, nimeltä Nabot, wiinamäki. Sen olisi Kuningas mielellänsä omistanut, tehdäksensä siitä yrtitarhan. Kuningas tarjosi Nabotille siitä niin paljo rahaa, että se kyllä oli maksettu; mutta Nabot ei tahtonut myydä wiinamäkeänsä, että se oli hänen isänsä perintö. Kuningas wihastui tästä; mutta hänen emäntänsä Isabel lepytti hänen lupauksella, lairtawansa hänelle Nabotin wiinamäen. Saadaksansa lupauksensa toteen, antoi hän kaksi wäärää todistajaa tulla edes, jotka todistiwat Nabotin kironneen Jumala ja Kuningasta, ja wiatoin Nabot kiwitettiin. Koska Ahab nyt tahtoi omistaa itsellensä Nabotin wiinamäen, ennusti Profeta Elias hänelle ja Isabelille surkian lopun, joka ennustus muutamain ajastain perästi käwiski toteen, ja Ahabin suku häwitettiin.

41. Elian Taiwaaseen astuminen.

2 Kun. K. 2. l.

Herra Jumala tahtoi ottaa Elian elämänsä ylös Taiwaseen. Ja koska aika lähestyi, käski Elias palveliansa Elisaa eritä hänestä, mutta Elisa ei tahtonut. Silloin kävivät kaikista paikoista Profetaan pojat Elisaa tykö, sanoden: „Tiedätkös, Herran sinä päivänä ottavan Elian sinulta?” Ja hän sanoi: „minä kyllä tiedän, olkaat ääneri.” Wiisikymmentä miestä menivät Jordanin tykö ja seisoiwat heidän kohdallansa toisella puolella: ja Elias otti hameensa ja käärei kokoon ja löi weteen. Ja kohta hajosi Jordan molemmille puosille, niin että he molemmat kävivät kuiwana sen läpitse. Tultuansa toiselle puolelle, sanoi Elias palveliallensa Elisalle: „ano, mitä minun pitää sinulle tekemän.” Elisa sanoi: „että kaksi osaa sinun hengestäs olisi minun kansani.” Elias wastasi: „sinä olet anonut kowaa asiaa; mutta kuitenkin jos sinä näet minun, koska minä sinulta otetaan pois, se tapahtuu niin, mutta jos et sinä näe, niin ei se tapahdu. „Ja koska he ykdesä kävivät, katsi, niin tuliwat tuliset waunut tulisten hewoisten kanssa, ja erottiwat heidän toinen toisestansa, ja Elias meni ylös tuulispäässä taiwaaseen. Mutta Elisa näki sen ja huusi: „minun isäni, minun isäni, Israelin waunu ja hänen ratsasmiehensä,” ja otti Elian hameen, joka häneltä pudonnut oli, löi we-

teen ja sanoi: „Kussa on nyt Herra Elisan Jumala? Ja kohta hajosi Jordan molemmille puolille, ja Elisa kävi ylitse. Ja Elisan henki tuli Elisan päälle, ja hän teki monta ihmettyötä.

#### 42. Muutamia Elisan ihmetöitä.

2. Kun. K. 4. ja 5. l.

Waimo Profetain poikain emännistä huusi Elisaalle ja sanoi: „Minun mieheni kuoli, ja sinä tiedät, että hän pelkäsi Herraa. Nyt tuli welkames, ja tahtoos kaksii minun poikaani orjassensa.” Elisa kysyi köyhältä wainolta, mitä hänellä oli huoneessansa, ja hän sanoi hänelänsä ei olewan mitään muuta kuin yhden öljyastian. Profeta sanoi: mene naapureis tykö ja lainaa heiltä tyhjiä astioita, ja kaksii hänen sitte sulkea itsensä poikinensa sisälle, ja kaataa öljyä kaikkiin astioihin. Waimo teki niin ja katsi, öljy ei lakkanut juoksemasta astiasta, ennenkuin kaikki astiat oliwat täytetyt. Koska hän nyt möi öljyn, sai hän siitä niin paljon, että hän ei ainoastansa taitanut maksaa welkamiehelle, mutta myös elättää itsensä ja poikansa.

Naeman, Syrian Kuninkaan sotapäämies, oli suurena pidetty Herransa edessä, kuulaisa ja woimallinen, mutta oli spitalinen. Wähä piikainen Israelin maalta, joka palweli Naeman emantää, neuvoi Naemaa menemään Elisan tykö, että hän paransi. Naeman tultua Elisan tykö, antoi Elisa sanoa

hänelle, että hän tulisi puhtaaksi, jos hän seitsemän kertaa pesisi itsensä Jordanin wirrassa. Ehkä Naeman alussa ylönsatsoi Profetan käskyn, seurasi hän kuitenkin palveliansa varoitusta, ja teki Elisan sanan jälkeen, pesi itsensä seitsemän kertaa Jordanissa ja tuli puhtaaksi; ja hän palasi Elisan tykö antamaan hänelle lahjoja. Mutta Elisa ei ottanut mitään, vaan sanoi: „mene rauhaan.” Koska Naeman meni matkaansa, juoksi Elisan palvelia Gehasi hänen jälkeensä saadaksensa jonkun osan lahjoista, jotka Elisa oli hyljännyt. Ja Naeman antoi Gehasialle rahaa ja kahdet juhla-aatteet. Koska Elisa kyttyi palvelialtansa, kussa hän oli ollut, sanoi hän ei kussaakaan olleensa; ja Elisa, joka tiesi palveliansa käytöksen, sillei Naeman spitalin tarttumaan häneen, hänen synteinsä tähden.

#### 43. Profeta Jonas saarnaa Ninivesssä. Prof. Jonan Kirja.

Niniwe oli suuri Kaupunki Syriassa. Mutta sen asujat olivat Jumalattomat, ja heidän pahuutensa oli tullut Herran käsköön eteen. Sentähden sai Profeta Jonas Herralta käskyn, mennä Niniven kaupunkiin ja saarnata parannusta. Mutta Profeta ei totellut Herran sanaa, vaan pakeni merelle. Niin antoi Herra tulla suuren tuulen merelle, niin että haaksimiesten täytyi heittää kalut, jotka kahdeksa

oliwat, mereen; mutta ei sekään auttanut. Sentähden heittiwät he arpa, tietäksensä kenkä tähden se onnettomuus oli heillä. Ja arpa lankefi Jonan päälle, joka tunnusti rik-  
 koneensa Herran käskyn, ja käski heidän heit-  
 tää hänen mereen, niin se asettuisi. Ehkä he  
 ensin muulla tavalla pyysivät pelastaa hei-  
 tänsä, niin täytyi heidän kuitenkin wihdoim  
 heittää Jonan mereen, ja meri asettui kohta  
 lainehtimasta. Mutta Herra toimitti suuren  
 kalan, joka nieli Jonan ja piti Jonan wat-  
 sassansa kolme päivää ja kolme yötä. Ja  
 Jonas rukouli Herraa hädässansa. Herra  
 kuuli hänen rukouksensa, ja käski kalan oksen-  
 taa Jonan maan päälle. Ja Herra käski toi-  
 sen kerran Jonan mennä Niniveen, ja saar-  
 nata kansalle. Jonas teki niin, ja sanoi koko  
 kaupungin asukkaitten syntein tähden hukkuwan  
 neljäkymmenen päivän sisällä. Koska he sen  
 kuusivat, tekivät he parannuksen ja käänty-  
 wät Herran tykö. Herra näki heidän wilpit-  
 tömän katumuksensa, ja esti rankaistuksen eikä  
 sallinut Niniveen hukkoa. Mutta Jonas pani  
 kowin pahaksensa, ettei hänen ennustuksensa  
 käynyt toteen, läksi kaupungista, ja teki hä-  
 nellensä majan, josta hän taishi nähdä, mitä  
 kaupungille tapahtuisi. Mutta Herra antoi  
 kaswaa pensaan, jonka lehdet warjosivat ja  
 wirwottivat häntä waiwassaan. Jonas riez-  
 mutsi siitä mutta hänen ilonsa oli lyhyt, sillä

Zumala sallee madon syödä pensasta, että se kuivettui. Koska aurinko paisti Jonan päähän, tuli hän kärsimättömäksi ja toivotti itsellensä kuolemaa. Niin Zumala sanoi hänelle: „sinä armahdet pensasta, jostas ett mitään waiwaa nähnyt, etkä sitä kaswattanut, eiköstä minun pitäisi armahdamaan sitä suurta kaupunkia Niniweta.”

44. Israelin ja Judan waltakuntain perikato. 2. Kun. K. 17 — 25. 2. Aika K. 36. Esaj. 37. luku.

Israelin lapset lankešiwat Zumalasta, ja ehkä Herra Profetainsa kautta ilmotti tahtonsa Israelissa, ei he kuitenkään totelleet, waan waelsiwat tietä, joka paha oli. Sentähden antoi Herra Assyrian Kuninkaan Salmanassarin piritää Israelin kahdenneskymmenenen Kuninkaan Hosean, heittää hänen sankiuteen ja wiedä kaiken kansan Assyriaan, jossa heidän täytyi, erinänsä toisistansa, asua maan kaupungissa. Tämä tapahtui noin seitsemän sataa kolmekymmentä ajastaikaa ennen Kristuksen syntymää. Sanherib, Salmanassarin poika, tahtoi myös häwittää Judan waltakunnan, ja piritti Jerusalemia Judan Kuninkaan Hiskian, joka oli kolmastoista kymmenes Kuninkas Salomonin jälkeen. Mutta että Hiskias pelkäsi ja kunnioitti Zumalaa, niin ei Sanheribin aikomus menestynyt; sillä yhtenä yönä

meni Herran Enkeli ja tappoi Assyrialai-  
 leirissä sata kahdeksankymmentä ja viisituhatta  
 miestä.

Sitä ajasta seisoj Judan valtakunta  
 vielä vähän ylitse sadan ajastajan. Usiammat  
 seuravat Runinkaat olivat Jumalattomat;  
 mutta erinomattain merkillinen on Manasse  
 julmuudensa tähden. Sentähden sillei Herra  
 Assyrialai-  
 sten tulla hänen päällensä ja wiedä  
 hänen kahleissa Babeliin. Mutta että hän sy-  
 dämnestänsä rukoi Jumalaa ja katui synte-  
 jänsä, johdatti Herra hänen jälleen Jerusale-  
 miin. Hänen jälkeen tulewaisensa tekivät taas  
 syntiä, ja koska Judan kansa ei tahtonut an-  
 taa itsiänsä kurruttaa eikä totellut Profetaita,  
 jotka Herra oli lähettänyt saarnamaan paran-  
 nusta, sillei Herra kostonsa rangaistuksen tulla  
 Judan valtakunnan ylitse, ja antoi sen Ne-  
 bukadnezarin, Babelin Runinkaan käteen. Hän  
 woitti Judan Runinkaan Jojakinin, wei hä-  
 nen, poikansa Jojakinin ja kaikkiin yläsem-  
 päin kanssa, kaikkiin Babeliin. Yhdeksän aja-  
 stajan perästä woitettiin myös Judan wiim-  
 mainen Runingas Zedekia, hänen lapsensa ta-  
 pettiin, ja hänen silmänsä puhkastiin. Salo-  
 monin kuuluissa templi poltettiin, Jerusalemin  
 kaupunki muuttui kivi-vaunioksi, ja kaikki kan-  
 sa wiettiin kankiuteen Babeliin. Se tapahtui  
 wiisifataa ja kuni kahdeksattakymmentä aja-  
 staka ennen Kristuksen syntymää. Ja seitse-

mänkymmenen ajastakaisen fanfiuden alla oli Jerusalem autiona.

45. Job. Jobin K.

Uusin maalla oli mies nimeltä Job, hän oli waka ja hurstkas, Jumalaa pelkääväinen ja wältti pahaa. Hänellä oli seitsemän poikaa ja kolme tytärtä, ja sängen paljo karjaa. Niin tapahtui muutamana päivänä, että Jumalan lapset, eli pyhät Enkelit, tulivat ja astuivat Herran eteen; ja Satan tuli myös heidän kanssansa. Mutta Herra sanoi Satanalle: „Etkö sinä ole ottanut waaria minun palveliastani Jobista? sillä ei hänen wertaistansa ole maalla; hän on waka ja hurstkas.” Satan wastasi ja sanoi, Jobin kyllä taitawan olla hurstkaan niin kauan, kuin Jumala suo hänelle kaikkea hywää, mutta että hänen hurstkaudensa kuka ties loppuisi, jos Jumala ottaisi pois häneltä mitä hänellä oli. Koetellaksensa Jobia, sallee Herra Satanan saada wallan hänen huoneensa ylitse. Kohta senjälkeen sai Job neljä suurullista sanomaa. Ensimmäinen sanoi ryöwärein ottaneen pois hänen härkänsä ja aasinsa. Toinen taas sanoi, tulen langenneen taivasta ja polttaneen lampaat. Kolmas sanoi, Kaldealaisten roswoonneen kaikki kameelit. Koska hän vielä puhui, tuli neljäs ja sanoi, tuulispään kaataneen huoneen kumoon, jossa hänen poi-



Kansa ja tyttärensä olivat, ja kaikki hukku-  
neen. Niin Job nousi ja repäsi vaatteensa,  
lankefi maahan ja rukoili, sanoden: „Herra  
antoi ja Herra otti; Herran nimi olkoon kii-  
tety.” Ja Herra koetteli vielä enemmän Job-  
bia Satanan kautta, mutta hän kärsi kaikki  
nöyryydellä ja uskalluksella Jumalaan. Niin-  
stansa yhden kerran, koska hänen kipunsa oli-  
wat suurimmallansa, teki hän suuren synnin,  
kivotesaan syntymäpäiväänsä. Jumala osotti  
sitte hänelle hänen huonoudensa, ja oman  
viisautensa ja voimansa. Job nöyryytti itsen-  
sä ja teki wilpittömän katamuksen. Jumala  
antoi sitte hänelle kahta wertaa enemmän, kuin  
mitä Satan häneltä oli häwittänyt. Ja Job  
eli sitte, onnellisna ja tyytyväisnä, sata ja nel-  
jakymmentä ajastaka, ja näki lapsensa, ja  
lastensa lapset hamaan neljanteen polween.

#### 46. Tobias. Tobian Kirja.

Oli mies nimeltä Tobias Raftalin suku-  
kunnasta. Hän oli Kuningas Salmanassarilta  
muun Israelin kansan kanssa wiety sankiuteen  
Niniween. Että hän sydänimestänsä pelkäsi  
Jumalaa, antoi Jumala hänelle armon Ru-  
ninkaan edessä, niin että hän sai luvun käy-  
däksensä kuhunka hän tahtoi. Hänellä oli pois-  
ka, jonka hän Tobiaksi nimitti, ja opetti hä-  
nen nuoruudesta palwelemaan Jumalaa ja  
wälttämään syntiä. Salmanassarin kuoleman

jälkeen tuli hänen poikansa Sanherib Kuninkaanpoika, joka oli Israelin vihemies ja antoi ottaa monta heistä hengiltä.

Tobias ruokki isovaimia, waatetti alastomia ja hautasi tapetut ja kuolleet. Wanhoilla päivillensä tuli Tobias sofiaaksi, ja koska hänen wiheijäisyydensä eneni, luuli hän kuoleman lähestyvän, ja kutsui poijan tykönsä, antoi hänelle hyödyllisiä neuvoja, ja käski hänen mennä Rageksen kaupunkiin Medenisä, jossa asui mies nimeltä Gabel, jolle Tobias kauan aikaa sitte oli lainanut kymmenen leiwiskää hopiaa. Nuori Tobias meni etsimään itsellensä matkakumppania, ja löysi myös kosta yhden, joka oli walmis lähtemään. Hän oli Herran Enkeli, jonka Jumala siinä tarkoituksessa oli lähettänyt. He läksivät matkaan ja tultuansa Tigrin wiran tykö, tahtoi Tobias pestä jalkojansa, mutta oli wähällä tulla nieltyksi suurelta kalalta. Enkeli käski hänen ottaa kalan kiduksiinista ja wetää maalle. Tobias teki niin, ja kala pyrki maalla hänen jalkainsa edessä. Sitte käski Enkeli hänen halkaista kalan kahrtia, ja pitää sydän, maksa ja sappi. Enkeli neuvoi vielä Tobiaa ottaa majaa langonsa tykönä, nimeltä Raguel, sillä kaikki hänen tawaransa olivat Tobialle määrättyt, ja ottaa hänen ainoan tyttärensä Saran emännäksi. Tobias, joka oli kuullut Saran olleen seitsemän kertaa naimisessa, ja kaikki

hänen miehensä kuolleen, pelkäsi; mutta Enkeli lohdutti häntä sillä, että jos hän vaan olisi hurstas ja malttasi itsensä, hän olisi olewa onnellinen emäntänsä kanssa. Tultuansa Raguelin tykö, otettiin he ilolla vastaan. Tobias ano nyt hänen tyttäertänsä Saraa emännäksi. Raguel peljästyi sängen, ajatellen Tobialle käyvän niin kuin Saaran edellisille miehille. Mutta Enkeli sanoi hänelle: „älä pelkää hänelle antaa piikaa; sinun tyttäres on hänelle aiwoittu waimoksi, sillä hän pelkää Jumalaa.” Koska isä sen kuuli, siunasi hän heidät molemmat. Ja Tobias piti häitä Saaran kanssa rukouksella ja Jumalan pelwossa. Raguel, nähtyänsä Tobialle ei tapahtuvan mitään pahaa, antoi hänelle puolen kaisesta tawarastansa, ja määräsi, että hänen kuolemansa jälkeen myös toinen puoli piti tuleman Tobian ja hänen waimonsa omaksi. Enkelin avulla sai Tobias Gabililta isänsä welan. Sitte palasi Tobias Saaran kanssa Ninivehen. Sillä aikaa olivat hänen vanhempansa sängen murheelliset hänen tähtensä, että hän wiipyi niin kauan matkalla; äiti istui joka päivä forkialla mäellä, nähdäksensä pojan tulewan. Koska nyt Tobias, ensisti yksinänsä Enkelin kanssa, tuli kotiin, itkivät hänen vanhempansa iloista; ja heidän rukoustua ja kiitettyä Jumalaa, otti nuori Tobias kalan sappea ja woiteli isänsä silmät, ja kaihki läksi hänen

filmistänsä, niinkuin munan kalvo, ja isä sai näkönsä jälleen. Seitsemän päivän perästä tuli nuoren Tobian vaimo, ja toi myötänsä kaikki tavarat, jotka Tobias hänen kanssansa oli saanut, niin myös rahan, jonka Gabel oli maksanut. Tobias jutteli vanhimmillensa, kuinka paljo hyvää Jumala oli tehnyt hänelle kumppanin kautta, joka hänellä oli; ja he tarjosivat kumppanille puolen kaikesta tavarasta, jonka Tobias oli saanut vaimonsa Saran kanssa. Mutta Enkeli ei tahtonut ottaa, vaan sanoi: „Kiittäkää ja kunnioittakaat Taivastaan Jumalaa, että Hän teille senkaltaisen armon näyttänyt on. Ja ettäs Jumalalle kelpaisit, niin piti sen niin oleman. Ilman koe-tusta ei sinun pitänyt oleman, ettäs olisit koetelluksi tullut. Ja Jumala on minun lähettänyt parantamaan sinua, ja tekemään poikas onnelliseksi. Mutta minä olen Herran Enkeli.” Sen sanottuansa, katosi hän heidän silmäin edestä, ja ei he häntä enämpi nähneet. Koska nämät olivat tapahtuneet, eli vanha Tobias vielä kaksi viidettä kymmentä ajastaikaa, ja näki lapsensa lapset. Ja tultuansa sadan ja kahden ajastajan vanhaksi, kuoli hän rauhas-sa. Ennen kuolemaansa käski hän poikansa elää hurstauudessa ja Jumalan pelwossa, ja muuttaa Niniveestä, sillä hän näki kaupungin perikadon lähestyvän, sen asujain syntein tähden. Ja hänen poikansa ja koko hänen sukun-

sa tekivät niin, ja elivät Jumalisesti ja kunniallisesti, niin että he sekä Jumalalle että ihmisille otolliset olivat.

#### 47. Judit. Juditan Kirja.

Kuningas Nebukadnezar Niniveessä lähetti sotapäällikkinsä Holoferneksen sotimaan kaikkia kansoja vastaan, jotka ei vapaaehtoisesti tahtoneet ruveta hänen alammaisiksi. Holofernes waelsi julmuudella, ryösti ja häwitti voitettuihin kansain templit, että pitäisiwät hänen itsensä ainoana Jumalana. Israelin lapset, jotka vielä asuiwat Judan maalla, pelkäsiwät häntä suuresti. He nöyryttiwät itsensä Herran edessä paastolla ja rukouksella, ja päättiwät, tehdä wastusta, uskaltain Jumalan apuun. Holofernes ihmetteli sitä, ja kysyi päällikheistensä Alkiorilta syntyä siihen; hän sanoi Israelin lapset pian voitettawan, jos he waan oliwat tehneet syntiä Jumalaansa vastaan; mutta jos Herra olisi heille armollinen, niin ei he taitaisi voitettaa. Mutta Holofernes julmistui tästä Alkiorin puheesta, ja antoi wiedä hänen Betulian kaupunkiin, jossa Israelin lapset oliwat warustaneet itsensä. Huokiammin woitaaksensa kaupungin, antoi Holofernes sulkea lähteet, ja asetti wartiat kairuille kaupungin ympärillä. Siitä tuli niin suuri weden puutos, että asukkaat tahtoivat antaaantua Holofernekselle, ennen kuin kuolla janosta. Ulimmäinen pappi

Ozia käski heidän vielä wiisi päivää odottaa apua Jumalalta. — Kaupungissa oli hurstas ja arwossa pidetty leski nimeltä Judit; hänen oli Jumala walinnut pelastamaan kaupunkia; hän käski asujain uskaltaa Herraan, ja wiriästi rukouilla Jumalaa hänen edestänsä; läksi, leikkään sanomata mikä hänen aikomuksensa oli, piikansa kanssa kaupungista, ja tuli wihollisten leiriin. Sinne tultuansa, pyysi hän päästä Holoferneksen tykö, sanoden tahtowansa ilmoittaa hänelle, kuinka kaupunki huofiainmin taitaisi woiteltaa. Holofernes ihastui hänen puheestansa ja sallei hänelle kaikki, mitä asiaan tarwittaisiin. Neljantenä päivänä Juditan tulon perästä leiriin teki Holofernes suuren pidon, ja kutsui myös Juditan pöydälensä. Holofernes joi silloin ylöns paljo wiinaa, ettei hän ikänänsä niin paljo juonut ollut; wieraat tekivät myös saman, ja sywä uni seurasi ilopauhinaa. Ja Judit astui edes ja rukouili salaisesti kynnellä: „Herra, Israelin Jumala, wahwista minua tällä hetkellä.” Niin rukouiltuansa otti hän Holoferneksen miekan ja leikkasi sillä pois hänen päänsä, jonka hän antoi piikansa panna sakkiiin. Sitte palasivat salaisesti kaupungin portille. Ja koska wartiat kuulivat hänen äänensä, kutsuivat he kohta kaupungin wanhimmat. Niin weti Judit säkistä Holoferneksen pään. Ja kansa iloitsi suuresti ja karkasi aamulla Assyrialaiusten päälle

Assyrialaiset tekivät kapinan Holoferneksen majan edessä; sillä ei he tohtineet herättää häntä; mutta koska se ei auttanut, menivät he sisälle ja löysivät päämiehensä murhattuna; hämmästyneinä sitä pakenivat he kohta. Israelin lapset saivat niin suuren saaliin, että jakovat sitä kolmekymmentä päivää. Akior, joka oli pakana, liikutettiin tästä tapauksesta niin, että hän kääntyi ja uskoi Herran Jumalan päälle. Judit ja kaikki kansa kiittivät ja ylistivät Jumalaa tämän ihmeellisen pelastuksen tähden.

#### 48. Kolme miestä tulisessa pätsissä.

Prof. Danielin K. 3. luku.

Kuningas Nebukadnezar teetti kultaisen kuwan, kuuttakymmentä kyynärää korkian ja kuutta kyynärää lewiän, ja panetti sen kauniille kedolle Babelin maalla. Jokainen käskettiin palwella kuwaa, mutta joka ei sitä tehnyt, hän piti kohta tuliseen pätsiin heitettämän. Koska nyt merkki annettiin kaikinlaisilla soittamisilla, lankei kaikki kansa maahan kuwan eteen. Mutta kolme Judalaista: Sadrak, Mesak ja Abed Nego eivät tahtoneet sitä kumartaa. Niin tuotti Kuningas heidät tykönsä, ja käski heidän tehdä niinkuin hän säätännyt oli; mutta he sanoivat ei tahtowansa palwella kultaista kuwaa, vaan totista Jumalaa ainoastansa. Niin Nebukadnezar tuli tähteen kiukkua, ja

Käski tehdä pätsin seitsemän kertaa kuummemmaksiksi, kuin se muulloin tehtiin. Ja sotamiehet heittivät ne kolme miestä pätsiin, ja pätsi oli niin kovan lämmitetty, että miehet, jotka heittivät heidän sisälle, kuolivat tulen liekistä. Mutta ne kolme miestä kävivät palamatta tulen keskellä, ja Herran Enkeli esti tulen heistä. Ja, tulen keskellä weisäsivät he kiitoswieren Jumalalle. Koska Kuningas sen näki, hämmästyi hän suuresti ja kutsui ne kolme miestä ulos pätsistä. Ja ei heidän hiuskarwan saakaan olleet poltetut, eikä heidän waatteensa muuttuneet; eikä myös tulen kartaakaan heissä tuntunut. Niin antoi Kuningas ulos käskyn, ettei kukaan saanut pilkata Sadrakin, Mesakin ja Abed Megon Jumalaa; sillä ei ole yhtään muuta Jumalaa, joka niin pelastaa taitaa kuin tämä.

#### 49. Susanna. Historia Susannasta ja Danielista.

Babelissa oli rikas ja arvoissa pidetty mies, Jojakim nimeltä. Hänen emäntänsä, Susanna, oli sangen ihana ja Jumalinen; sillä hänen vanhempansa olivat opettaneet häntä Jumalan laissa. Kaksi vanhaa kansasta, jotka olivat Tuomarit, tulivat jokapäivä Jojakimin huoneeseen, ratkaisemaan riitoja, jotka kansan välillä nousivat. He syytivät molemmat syntiseen himoon Susannaa koh-



taan. Koska he toisillensa olivat tunnustaneet pahan himonsa, sopivat he keskenänsä lymytä yrttitarhaan, johonka Susanna, tapansa mukaan, puolipäiväsen jälkeen tuli pesemään itsiänsä. Hän tuli myös kahden piikansa kanssa, jotka hän, vähän ajan perästä, lähetti noutamaan muutamia pesoon kuuluvia aineita. Koska hän nyt oli yksinänsä, tulivat ne kaksi vanhaa, ilmottivat hänelle aikomuksensa, ja uhkasivat, jos hän ei suostuisi heidän tahtoonsa, tunnustaa hänen päällensä, että olivat löytäneet hänen tykönänsä nuoren miehen, ja että hän sentähden oli lähettänyt pois piikansa. Peljästyksessään hawatji Susanna kauhian tilansa ja rupeesi ilmeisesti huutamaan; mutta ne vanhat huusivat myös häntä vastaan, niin että talonväki kokoussi yrttitarhaan. Tuomarit tunnustivat nyt Susannan päälle, niin kuin ennen olivat uhanneet; hän kutsuttiin oikeuden eteen, ja tuomittiin Tuomarein todistuksen jälkeen, avioliiton rikkomisen tähden, kuolemaan. Susanna itki ja huusi Herran tykö, että hänen wiattomuudensa tulisi ilmi. Ja Jumala kuuli hänen huutonsa; sillä koska hän wiettiin kuolemaan, kehotti Jumala yhden nuorukaisen sydäminen, jonka nimi oli Daniel. Daniel huusii suurella äänellä: „minä tahdon olla wiatoin hänen weressä.” Kansa tahtoi tietää, mitä hän niillä sanoilla ajatteli; ja Daniel waati uutta tutkintoa. Mutta ei hän

sallinut molempain Tuomarein samalla Kerralla vastata. Hän kysyi ensimmäiseltä: „Kunga puun alla olet sinä löytänyt Susannan?” Hän vastasi: „Lehmuksen alla.” Toinen taas vastasi saman kysymyksen päälle: „Tammen alla.” Niin hawatsi itsekukin, Tuomarein todistaneen wäärin Susannan päälle. Sentähden pääsi Susanna wapaaksi; mutta Tuomarit otettiin hengiltä.

### 50. Israelizain palajaminen Isäinsä maalle ja uuden Templin rakennus.

Efran ja Nehemian Kirjat.

Koska Cyrus, joka pyhässä Raamatussa kutsutaan Kores, oli tullut Kuninkaaksi Persiassa, herätti Herra hänen sydämmensä, että hän sallee fankiudessa olewaisten Judalaisten palata isäinsä maalle, ja uudesta rakentaa Herralle Templin. Ja Kuningas antoi heille takasin kaikki astiat, jotka Nebukadnezar oli ottanut Jerusalemin Templista. He palasivat vuonna 525. ennen Kristuksen syntymää, oltuansa seitsemänkymmentä ajastaikaa fankiudessa, ja heidän lukunsa oli wiisikymmentä tuhatta henkeä. Tultuansa omalle maallensa, uhrasivat he Herralle, ja rupesivat sitte laskemaan Templin penestusta. Mutta koska Samarialaiset, Judan ja Benjamin sukukuntain wiholliset, saivat siitä tiedon, woittivat he juonillansa Kuninkaan puolelensa, joka kielsi

Templin rakennuksen; niin että sitä ei taas ruvettu rakentamaan, ennenkuin 16 vuoden perästä, Kuningas Dariuksen toisena hallitusvuonna, ja päätettiin neljän ajastajan perästä, eli w. 504. ennen Kristuksen syntymää. Koska Israelin lapset olivat saaneet Templin valmiiksi, wihkeiwät he sen ilolla, uhreilla ja juhlilla.

Israelin lapset asuiwat sitte lewossa Jerusalemissa ja Judan maalla, ja hallitiin ylimmäisiltä papeiltaan ja Persian Kuninkaan Maanherralta. Ja Jumala lähetti heille monta Profetaa ja muita pyhiä miehiä, joiden seassa oli Esra, joka oli hyvin oppinut Mosesen laissa ja Jumalaa pelkääväinen mies, ja Nehemia, joka uudesta rakensi Jerusalemin muurit ja portit, jotka aina Kaupungin häwityksestä asti oliwat olleet rappiossa. Sitte eliwät Israelin lapset Macedonian, Syrian ja Egyptin Kuningasten wallan alla; mutta heillä oli ylimmäiset pappinsa, ja he asittiwat lakinsa ja eliwät kauwan onnellisna ja tytywäisnä isäinsä maalla.

## 51. Israelin Kansan ahdistus. 1. ja 2.

Rakk. Kirja.

Israelin lasten täytyi noin kaksisataa vuotta palajamisensa jälkeen Babelin sankiudesta, antautua Macedonian Kuninkaan Aleksanderin wallan alle, jonka kuostua woitetut maakun-

nat jaettiin hänen sotapäämiehistensä välillä. Niin tuli myös Kuningas Syriaan, jonka alle Judan maa kuului. Niiden seassa oli Kuningas Antiochus Epifanes niin julma, että hän tahtoi pakottaa Israelin lapsia luopumaan uskoistaan, ja moni, joka siihen ei tahtonut mieltynä, tuli hirviästi waiwatuksi ja murhattuksi. Yksi heidän kirjanooppineista, wanha Eleasar, pakotettiin wäkiwällällä syömään sianlihaa, joka oli Judalaisten lakia vastaan, ja koska ne, jotka olivat asetetut häntä waiwamaan, olivat hänen tuttavansa ja ystävänsä, käskivät he hänen ainoastansa teeskennellä, ikääskuin hän olisi syönyt uhrattua sianlihaa. Mutta Eleasar ei tahtonut saastuttaa wanhaa ikäänsä ja harmaa päätänsä ulkokullaisuudella, waan kärsi miehuullisesti waiwat ja kuoleman, ja osotti kuolemansansa kauniin esikuvan, jonka pitäisi kehoittaman itsekutakin pysywäisyyteen Jumalan pelwossa ja hurstaudessa. Silloin otettiin myös seitsemän welijestä äitinsä kanssa kiini ja piestiin ruoskilla, että tekisivät lakiansa vastaan. Mutta koska ei tahtoneet, julmistui Kuningas, joka silloin oli Jerusalemissa, ja käski panna pannut ja kattilat tulelle; sitte käski hän leikata wanhimmalta kielien, ja hakata pois häneltä kädet ja jalat, ja niin raajarikkona paistaa pannussa. Samalla tavalla waiwattiin wiisi hänen welijästään; mutta äiti, ehkä hän näki poikainensa waiwat,

lohdutti heitä kuitenkä Jumalan armon toivolla. Koska Antiofus sen kuuli, pyysi hän houkutella nuorinta poikaa luopumaan isäinsä laista, luvaten hänelle armonsa, jos hän niin tekisi. Mutta poika ei antanut wietellä itsiänsä, ja koska murhamiehet wiipyiwät, kehotti hän itse heitä olemaan kuuliaiset Tyrannille. Siitä wihastui Kuningas niin, että hän antoi piimata häntä vielä kowemmin kuin muita. Niin kuoli myös nuorin poika kauniisti, pannen kaiken turwansa Jumalaan. Wiimeiseltä myös äiti mestattiin.

## 52. Israelitain lopullinen perikato.

### 1. ja 2. Makk. K.

Koska moni Israelin lapsista urhoollisesti kärsi kuoleman, kokiwat taas toiset wastustaa Tyrannin wäkiwällaisuutta vastaan, joiden seassa on merkillisin Matatias ja hänen wiisi poikaansa. He waelsiwat Israelin maata ympäri, kukistiwat maahan epäjumalten altarit, kokiwiwat lakikirjat, ja warjeliwat pitkän aikaa lakia pakanain wainoa vastaan. Matatian kuoltua, tuli hänen siaansa hänen poikansa Judas Makkabeus, jalo ja pelkäämätöin sankari, joka monessa tappeluksessa woitti Antiofuksen ja hänen sotapäämiehensä; ja wihollisten pois karkotettua, meni Judas weljinensä Jerusalemiin, puhdisti Templin ja jälleen rakensi pyhän huoneen joka pakanoilta oli saastutettu.

Sitte uhrasivat ja kiittivät he Herraa suurella ilolla ja riemulla. Kuningas Antiofus Epifanes, joka oli ollut niin julma Judalaisia kohtaan, kuoli muutama aika sen perästä suurimmassa surkeudessa; hänen omantuntonsa soimaukset Jumalattomuudessa ja julmuudessa tähden olivat niin suuret, että hän tuli kiihkeisemmäksi ja vihdoon hulluksi. Hänen kuolemansa jälkeen otti poika, Antiofus Eupator, hallituksen ja pitkitti sodan Judalaisia vastaan. Mutta koska hän tuli voitetuksi Judalaisilta, teki hän rauhan heidän kansansa. Bahvi-  
staaksensa Judan kansan vapautta, laitti Judas lähetysmiehiä Romalaisten tykö, tekemään ystävyyttä ja liittoa heidän kansansa. Se kelpasi hyvin Romalaisille, ja liitto tehtiin heidän välillensä keskinäisestä avusta. Sillä aika rupeesi Syrian Kuningas Demetrius uudestansa sotimaan Judalaisia vastaan. Judalaiset hämmästyivät ja tahtoivat antautua hänen valtansa alle; mutta Judas kehotti ja pakotti heitä sotimaan; sillä kertaa ei hän kuitenkaan saanut voittoa vihollisistansa, vaan tuli itse viimein sodassa lyödyksi kuoliaksi, jonka jälkeen ne, jotka jääneet olivat, pakenivat. Hänen kuolemansa jälkeen annettiin esimiehyys hänen veljellensä Jonatanille. Hän voitti viholliset; vapautti maan ja uudisti liiton Romalaisten kanssa. Makkabeusten suku hallitsi sitte Judan maata kauemmin kuin seitsemän-

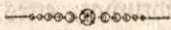
Kymmentä ajastaka; mutta eripuraisuuden ja Jumalattomuuden kautta häweni Judan waltakunta wiimmein niin, että Romalaiset saivat sen allensa. He asettivat ensin kaksi Maanherraa, mutta antowat sitte toiselle niistä Kuninkaan kunnia nimen. Ja ehkä Judalaiset saivat pitää lakinsa ja Jumalan palveluksensa, oliwat he kuitenkin kaikiksi ajoiksi kadottaneet wapautensa.







## 2. Uusi Testamenti.



### 1. Zakarias ja Elisabet. Luc. 1. luku.

Runingas Herodeksen aikana eli wanha pappi, nimeltä Zakarias ja hänen emäntänsä Elisabet, Aaronin papillisesta sugusta. He olivat molemmat hurjkaat Jumalan edessä, ja waelisimat kaitissa Herran käskyissä ja säädyissä laittamattomasti. Mutta kuitenkin olivat he murheelliset, sillä he olivat lapsettomat, ja ei heillä ollut toivoakaan enään saada lapsia, koska molemmat olivat ijälliset. Zakarian kerwan uhratesa templissä, ilmestyi hänelle Herran Enkeli Gabriel. Koska Zakarias hänen näki, hämmästyi hän. Mutta Enkeli sanoi hänelle: „Älä pelkää, Zakarias; sillä sinun rukoukses on kuultu. Ja sinun emäntäs Elisabet syynyttää sinulle pojan ja sinun pitää kutsuman hänen nimensä” Johannes. Ja hän tulee suureksi Herran edessä, ja täytetään Pyhällä Hengellä, ja hän kääntää monta Israelin lapsista Herran heidän jumalansa tykö. Ja hän käypi Hänen edellänsä Elian hengellä ja woimalla, kääntäin isäin sydämmet,

toimittaaksensa Herralle valmistetun kansan.” Zakarias sanoi: „Mistä minä sen ymmärrän? sillä minä olen vanha, ja minun emäntäni on jo ijällinen.” Niin Enkeli vastasi: „Sinä tulit kielettömäksi hamaan siihen päivään asti jona nämät tapahtuvat, ettes uskonut minun sanojani.” Ja Zakarias tuli myökkänä ulos templistä, eikä taitanut puhua ennen, kuin hänen poikansa Johannes syntyi.

## 2. Marian Ilmestys. Luc. 1. luku.

Kuudentena kuukautena senjälkeen, kuin Enkeli oli ilmestynyt Zakarialle, lähetettiin hän Jumalalta neitseen tykö, nimeltä Maria, joka asui Nazaretin Kaupungissa Galileassa ja oli kihlattu miehelle, jonka nimi oli Josef, molemmat Dawidin huoneesta. Koska Enkeli tuli sisälle Marian tykö, sanoi hän: „Terwo armoitettu! Herra on sinun kanssas, siunattu sinä wainoin seassa.” Neitsy Maria ihmetteli tätä terwetystä; mutta Enkeli sanoi hänelle: „Älä pelkää, Maria! sillä sinä löysit armon Jumalan edessä. Ja katso, sinä sität kohdussas, ja synnytät pojan; ja sinun pitää kutsuman hänen nimensä Jesus. Hänen pitää oleman suuren ja kutsuttamaan ylimmäisen pojaksi, ja Hän on pelastawa kansansa kaikista heidän synneistänsä.” Maria kysyi kuinka se tapahtuisi. Enkeli vastasi: „Pyhä Henki tulee sinun päälles, ja Ylimmäisen

voima warjoo sinun; Sentähden myös se pyhä, joka sinusta syntyy, pitää kutsuttaman Jumalan pojaksi." Samalla ilmotti hän Marialle, wahwistaaksensa hänen uskoansa, että Elisabet hänen langonsa, vielä vanhalla iätlänsä, pian oli synnyttävä pojan. Niin sanoi Maria: „Katso, Herran piika; tapahtukoon minulle sinun sanas jälkeen."

### 3. Maria käypi tervehtämässä Elisabetia. Luc. 1. luku.

Sitte meni Maria tervehtämään lankoansa Elisabetia, ja hänen tultua Zakarian ja Elisabetin huoneeseen, täytettiin Elisabet pyhältä Hengeltä ja huusi suurella äänellä, sanoden: „Siunattu olet sinä waimoin seassa, ja siunattu on sinun kohtus hedelmä. Ja autuas sinä joka uskoit; sillä ne täytetään, jotka owat sinulle sanotut Herralta." Ja Maria sanoi: „Minun sieluni suuresti ylistää Herraa, ja minun hengeni ilorsee Jumalassa minun wapahtajassani, että Hän katsoi piikansa nöyryyttä; sillä tästedes pitää kaikkein sukukuntain minua autuaaksi kutsuman. Sillä se waimallinen on suuria ihmeitä tehnyt minun kohtani, ja Hänen nimensä on pyhä. Ja Hänen laupiudensa pysyy sugusta sukuun mille, jotka Häntä pelkäävät. Hän osotti woiman käsiwarrellansa, ja hajotti korjat heidän sydämiensä mielestä. Woimalliset on Hän kufistanut

istuimelta, ja korotti nöyrät. Hän korjasi palveliansa Israelin, muistain omaa laupiuttansa; niinkuin Hän on puhunut meidän isällemme Abrahamille ja hänen siemenellensä iankaikkisesti. Ja Maria oli Elisabetin tykönä lähes kolme kuukautta, ja palasi sitte kotiansa.

#### 4. Josef ja Maria. Matth. 1. luku.

Neitsy Marian ystävä, Josef, oli työmies. Koska hän ei tietänyt mitä Marialle tapahtunut oli, hämmästytti hän nähdessänsä Marian olevan raskasna, ja ajatteli salaisesti hyljätä hänen. Mutta koska hän näitä ajatteli, ilmestyi hänelle Herran enkeli unessa, ja sanoi: „Josef Dawidin poika, älä pelkää ottaakses Mariaa puolisoitas tykösi; sillä se joka hänessä on synnynyt, on pyhästä Hengestä. Ja hänen pitää synnyttämän pojan, jonka nimen sinun pitää kutsuman Jesus, sillä Hän on wa-pahtawa kansansa heidän synneistänsä.” Koska Josef heräsi unestansa, teki hän niinkuin enkeli oli käskennyt ja otti Marian puolisoiksansa. Ja kaikki tämä tapahtui, että täytettäisiin mitä Herralta on sanottu profetain kautta.

#### 5. Johannes Kastajan syntyminen. Luc. 1. l.

Elisabetin synnyttämisen aika täytettiin, ja hän synnytti pojan. Koska hänen kyläläisensä ja lankonsa sen kuuliwat, iloitsiwat he hänen kanssansa Herran suuren laupiuden ylitse. Mutta kahdeksantena päivänä tulivat he la-

sta ympäri leikkaamaan. Ja koska tahtoivat kutsua lapsen isänsä nimeltä Zakarias, sanoi Elisabet: „ei suinkaan; waan hän pitää kutsuttamaan Johannes.” He sanoivat hänelle, ei olewan ketään hänen sukukunnassansa, joka kutsutaan sillä nimellä, ja wiittasivat isälle, miksi hän tahtoi nimittää poikansa. Ja hän otti taulun ja kirjotti: „Johannes on hänen nimensä.” Ja siinä samassa aukeni hänen suunsa ja kielsensä ja hän huusi korkealla äänellä: „Johannes on hänen nimensä.” Kaikki jotka sen kuuliwat, ihmettelivät ja sanoivat: „mitäs luulet tästä läpsestä tulewan? sillä Herran käsi on hänen kanssansa.” Ja Zakarias täytettiin pyhällä hengellä, niin etta hän ennusti pojastansa ja weisasi Herralle kauniin kiitoswirren.

#### 6. Kristuksen syntiminen. Luc: 2. 1. luku.

Noin neljätuhatta ajastaikaa maailman luomisesta, käski Romin Keisari Augustus, jonka wallan alle Judalaiset silloin kutsuivat, lukea ja werollisiksi laskea kaikki alammaisensa. Sentähden menivät myös Josef ja Maria Bethlehemin kaupunkiin; sillä koska he molemmat olivat Dawidin huoneesta ja sugusta, piti heidän tuleman Bethlehemiin, joka kutsuttiin Dawidin Kaupungiksi. Ja tapahtui heidän siellä ollessansa, että Marian synnyttämisen päivät täytettiin. Ja hän synnytti

pojan, kapaloitsi hänen ja pani seimeen, sillä kansan paljouden tähden ei he saaneet sija majassa.

Ja Bethlehemin tienoilla oli paimenia, jotka vartioitsivat yöllä laumaansa; heille ilmotti Herran Enkeli suuren ilon, joka oli tapahtuva kaikille kansoille Babahujan syntymisen kautta; ja sanoi heille, lapsen löytyvän kapaloituna seimessä. Ja kohta oli Enkelin kanssa suuri taivallisen sotaväen joukko, jotka kiittivät Jumalaa ja sanoivat: „Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, ja maassa rauha, ja ihmisille hyvä tahto.” Mutta paimenet puhuivat keskenänsä: Rähkäämme Bethlehemiin ja katsokaamme sitä kuin tapahtunut on, jonka Herra meille ilmotti. „Ja he tulivat kiiruhtain ja löysivät Josefia ja Marian, niin myös lapsen makaavan seimessä. Koska he tämän nähneet olivat, julistivat he sanoman mitä heille oli sanottu lapsesta, ja kiittivät Jumalaa. Mutta Maria kätki kaikki nämät sanat sydämineensä. Koska aika oli sisällä, että lapsi, Moosesen lain jälkeen, piti ympärileikattaman, ja nimitettämän, kutsuttiin hänen nimensä J e s u s, niinkuin Enkeli oli käskenyt.

7. Marian kirkonkäyminen, ja kuinka J e s u s siunataan Simeonilta ja Hannalta.

Luc. 2. luku.

Koska Maria, Moosesen lain jälkeen, taas

sai tulla Jerusalemin templiin, sitte kuin hän oli synnyttänyt lapsen, ja uhrasi siellä, tuli myös vanha mies, nimeltä Simeon, Hengen kautta templiin. Hänelle oli sanottu pyhältä Hengeltä, ettei hänen pitänyt ennen kuolemaa näkemään, kuin hän näki Herran Kristuksen. Koska Simeon nyt näki lapsen Jesuksen templissä, otti hän Hänen syliinsä ja sanoi: "Nyt sinä lastet, Herra, palvelias rauhaan menemään, sanas jälkeen; sillä minun silmäni ovat nähneet sinun autuudes, jonka sinä valmistit kaikkein kansain eteen, waikaudeksi walistamaan pakanoita, ja sinun kansas Israelin kunniaksi., Ja Josef ja Maria ihmettelivät kuullen, mitä Jesuksesta sanottiin. Templissä oli myös profetissa, nimeltä Hanna, Samuelin tytär Usserin sugusta. Hän oli tullut pitkään ikään; mutta tuli aina templiin palvelemaan Jumalaa paastoissa ja rukouksissa, yötä ja päivää. Hän tuli myös samalla hetkellä sinne ja kunnioitti Herraa ja puhui Hänestä kaikille, jotka Jerusalemissa lunastusta odottivat. Ja koska Josef ja Maria olivat tehneet kaikki Herran lain jälkeen, palasivat he Nazaretiin.

### 8 Jesuksen ilmestys Tietäjillen idästä.

Matth. 2. luku.

Koska Jesus siis oli syntynyt Bethlehemissä Judan maalla, Kuningas Herodeksen aikana, tulivat kolme tietäjää idästä Jerusalemiin ja

sanoivat: ”Kussa on se syntynyt Judalaisten Kuningas? sillä me näimme Hänen tähtensä idässä, ja tulimme Häntä kumarten rukoilemaan. Sen kuultuansa hämmästyivät Herodes, kokosi ylimmäiset papit ja kirjanooppineet kansan seassa, ja kyseli heiltä, Kussa Kristuksen, ennustusten jälkeen piti syntymän. Ja he sanoivat hänelle: „Bethlehemissä Judan maalla,” niinkuin profeta Miika oli ennustanut. Niin Herodes kutsui tietäjät salaa, tutkisteli heitä wisusti, millä ajalla tähti ilmestyi, ja käski heidän mennä Bethlehemiin ja tarkasti kysellä lapsesta, ja sitte ilmoittaa hänelle. Niin tietäjät lähtivät Bethlehemiin, ja katso, tähti käwi taas heidän edellensä, siksi kuin se seisahduttui paikan päälle, jossa lapsi oli. Koska näkivät tähden, ihastuivat he suuresti ja menivät huoneeseen, jonka kohdalle tähti oli seisahdunut, ja löysivät lapsen äitinsä Marian kanssa. Ja he lankeysivat maahan, rukoillen Häntä, ja lahjottivat Hänelle kulta, pyhää sawua ja mirrhania.

### 9. Josef pakenee Jesuksen kanssa Egyptiin. Matth. 2. luku.

Koska tietäjät olivat menneet pois, katso, niin Herran Enkeli ilmestyi Josefille unessa. ja käski hänen paeta äitin ja lapsen Jesuksen kanssa Egyptiin, ja olla siellä siihenasti, kuin Enkeli toisin käskisi. Syy tähän pikaiseen pa-



Koon oli se, että Herodes, havattuansa tulleensa peretyksi tietäjiltä, tahtoi tappa Jesusen, ja käski sentähden tappa Bethlehmissä ja sen ääriässä kaikki kaksivuotiset taikka nuoremmat poika lapset, ajatellen myös äskeen syntyneen Judan Kuninkaan, joka ei ollut kahta ajastakaa vanhempi, olevan niiden seassa. Vuotena sen jälkeen kuoli Herodes kauhiassa taudissa. Ja Herran Enkeli ilmestyi kohta sen perästä Josefille, sanoden: „nouse ja ota lapsi äitinsä, ja mene Israelin maalle; sillä ne ovat kuolleet, jotka lapsen henkeä wähyiwät. Josef, teki niinkuin Enkeli oli käskenyt, ja palasi Nazaretiin, jossa Jesus kaswatettiin.

#### 10. Jesus kahdentoista kymmenen ajastajan wanhana. Luc. 2. luku.

Jesuksen wanhemmat waelsiwat joka wuosi pääsiäisjuhalle Jerusalemiin. Koska Jesus oli kahdentoistakymmenen ajastajan wanha, ottiwat wanhemmat Hänen myötänsä Jerusalemiin. Ja koska päiwät oliwat tähtetyt ja he palasiwat kotiin, jäi poikainen Jesus Jerusalemiin, eikä wanhemmat sitä huomanneet. Raimatessansa Häntä, luuliwat Hänen olevan lankoin ja tuttavain seurassa. Mutta koska ei löytäneet, palasiwat he Jerusalemiin etsiin Häntä. Ja tapahtui kolmen päivän perästä, että löwsiwät Hänen templissä, istuwan opettajain

keskellä, kuultelewan heitä ja kyselöwän heiltä, ja kaikki, jotka Hänen kuuliwat, hämmästyiwät Hänen ymmärrystänsä ja wastauksiansa. Koska Maria näki Hänen, sanoi hän: „poikani, miksis meille näin teit? katso sinun isäs ja minä olemme murhettien etsineet sinua.” Mutta Jeesus wastasi: „mitästä te minua etsitte? ettekö tietäneet, että minun pitää niissä oleman, jotka minun isäni owat? Mutta ei he ymmärteneet, näitä sanoja. Ja Hän meni heidän kanssansa Nazaretiin, ja oli heille kuuliainen. Ja Hän menestyi wiisauudessa, ja iässä, ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä.

### 11. Johannes Kastaja. Matth. 3. 1.

Jeesuksen ollessa Galileassa, tuli Johannes Kastaja, saarnasi Judean kormessa ja sanoi: „Tehkääät parannus; sillä Taimaan valtakunta on lähestynyt.” Johannes eli aiwan köyhästi: Hänellä oli waate Kamelin karwoista, ja hihnainen wyö wyollänsä. Hänen tykönsä meniwät Jerusalemin ja koko Judean asijat, ja antowat itsensä häneltä kastettaa, ja tunnustiwat syntinsä. Ja hän saarnasi kansalle ja sanoi: „tehkääät parannuksen sowelioita hedelmiä.” Mutta nähdessänsä monta Fariseuksista ja Sadduceuksista tulewan häneltä kastettaa, sanoi hän heille: „Te kyskääärmeen sikiät, kuka teitä neuwoi pahenemaan tulewainta wihaa?” Johannes wertasi katumattomia syntisiä

hedelmättömiin puihin, sanoden: „Kirwes on pantu puiden juurelle; sentähden jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, hakataan pois ja tuleen heitetään.” Ja koska kansa rupesi luulemaan Johanneksen olevan Kristuksen, sanoi hän: „minä fastan teitä vedellä; mutta se joka minun jälkeeni tulee, on väkewämpi minua, jonka kengän rihmoja minä en ole kehwollinen päästämään; Hän fastaa teitä Pyhällä Hengellä ja tulella.”

12. Jesuksen Kaste. Matth. 3. 13 — 17.  
 Marc. 1. 9 — 11. Luc. 3. 21 — 23.  
 Joh. 1. 72 w.

Johanneksen fastaisa Jordanissa, tuli myös Herra Jesus hänen tykönsä, häneltä fastettaa. Mutta Johannes kielsi Häneltä, sanoden: „minä tarwitsen sinulta fastettaa.” Mutta Jesus sanoi: salli nyt, sillä näin meidän so-  
 pii kaikkea wanhurskautta täyttää;” ja Johannes sallee Hänen. Koska Jesus oli fastettu, astui Hän kohta ylös vedestä, ja katso, taivaat aukenivat Hänelle. Ja Hän näki Jumalan Hengen tulewan Hänen päällensä, niinkuin kyyhkynisen. Ja ääni taivaasta sanoi: „tämä on minun rakas poikani, johonka minä mielistyin.” Siitä ymmärsi Johannes, Jesuksen olevan maailman wapahajan; sillä hänelle oli sanottu, sen olevan Messiaksen, jonka hän näki Hengen ylitse. Koska Jo-

hannes seurawaisena päivänä näki Jeesuksen, sanoi hän: „katso Jumalan karitsa, joka pois ottaa mailman synnin.” Ja Jeesus oli silloin lähes kolmentymmenen ajastajan wanha. Mutta kansa luuli Hänen olewan Josefän pojan.

13. Jeesus kiusataan perkeleeltä. Matth. 4.  
1 — 11. Marc. 1. 13. Luc. 1. 1 — 13.

Koska Jeesus oli kastettu, wiettiin Hän hengeltä korpeen, kiusattaa perkeleeltä. Ja koska Hän oli paastonnut neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, sitte Hän isoisi: Ja kiusaaja tuli Hänen tykönsä ja sanoi: „Jos sinä olet Jumalan poika, niin sano, että nämät kivet leiwiksi tulewat.” Jeesus wastasi: „Kirjoitettu on: ei ihminen elä ainoasti leiwästä, mutta jokaisesta sanasta, joka Jumalan suusta lähtee.” Sitte wei perkele Hänen Jerusalemiin ja asetti Hänen temppelin harjalle, ja sanoi: „Jos sinä olet Jumalan poika, niin laske sinus alespäin:” Niin Jeesus sanoi hänelle: „Kirjoitettu on: ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalaas.” Wimmerein wei perkele Hänen forkialle wuorelle, ja osotti Hänelle kaikki maailman waltakunnat ja niiden kunnian sanoden: „nämät kaikki annan minä sinulle, jos sinä lankeet maahan, ja rukoulet minua.” Niin Jeesus sanoi: „mene pois satan, sillä kirjoitettu on: „Herraa sinun Jumalaas pitää sinun kumartaman, ja Häntä ainoaa

palweleman.” Silloin jätti Hänen perkele, ja katso, Enkelit tulivat ja palvelivat Häntä.

14. Jesus alkaa opetustyönsä ja walitsee itsellensä opetuslapsia. Matth. 4. 12. Marc. 1. 14. 3. 13. Luc. 4. 14. 6. 14. 10. 1. Joh. 1. 37.

Sitte meni Jesus Galileaan, ja asui Kapernaumissa. Ja Hänellä oli Hengen woima, ja Hän opetti kansaa ja saarnasi Jumalan waltakunnan Ewankeliumia, sanoden: „aika on tähtetty ja Jumalan waltakunta on lähestynyt: tehkää parannus ja uskokaat Ewankeliumi.” Kaksi Johanneksen opetuslapsista, joista toisen nimi oli Andreas, olivat kuulleet Jesuksesta ja seurasivat Häntä, ja Hän salli heidän seurata. Koska Andreas löysi weliensä Simonin, sanoi hän hänelle: „Me löysimme Messian,” ja wei hänen Jesuksen tykö. Koska Jesus katsoi hänen päällensä, sanoi Hän: „sinä olet Simon Jonan poika; minun opetuslapsenani pitää sinä kutsuttaman Kefas (Petrus), se on niin paljo kuin kallio.” Sitte waelsi Jesus Galileaan päinsa. Hän löysi miehen, nimeltä Filippus ja sanoi hänelle: „seuraa minua.” Ja Filippus löysi yhden ystävänsä nimeltä Matanael, joka myös tuli Jesuksen opetuslapsiksi. Ehkä he ei aina olleet Jesuksen seurassa eikä aina nautinneet Hänen opetustansa, waan wälistä olivat mualla Hänen seurastansa, piti Hän kuitengin heitä ope-

tuslapsinaan. Niiden seasta, jotka wähitellen olivat antauneet Hänen seuraansa, walitsi Jeesus kaksoistakymmentä, jotka Hän kutsui Apostoleiksi (lähetyzmiehiksi); he olivat: Simon, joka myös Petariksi kutsuttiin, Andreas hänen welijensä; Jakob (wanhempi) ja Johannes molemmat Zebedeuksen pojat; Filippus; Bartolomeus; Mattheus; Thomas; Jakob (nuorempi) Alfseuksen poika; Judas (Lebbeus, Taddeus) hänen welijensä; Simon Zelotes (Kiivas), ja Judas Iskariot (Kariotista).

### 15. Jeesus ja Samaritan Waimo.

Joh. 4. 4 — 42.

Waeltaissansa Samaritan kautta tuli Jeesus Sikarin Kaupunkiin. Wäsynynnä matkasta, istui Hän lähteen wiereen, joka kutsutaan Jakobin lähteeksi. Niin tuli Samaritan waimo wettä ammuntamaan. Jeesus sanoi hänelle: „Anna minun juodakseni,” ja waimo wastasi: „Kuinka sinä minulta juoda anot, joka olet Judalainen, ja minä olen Samaritalainen.” Sillä Judalaiset ei pitäneet yhtään kanssakäymistä Samaritalaisten kanssa. Niin sanoi Jeesus: „Jos sinä tietäisit Jumalan lahjan, ja kuka sinulle sanoo: anna minun juodakseni; niin sinä anoisit Häneltä, että Hän antaisi sinulle eläwää wettä.” Waimo sanoi: „Herra, anna minulle sitä wettä.” Jeesus sa-

noi hänelle: „mene, kutsu sinun miehes, ja tule tänne.” Waimo wastasi: „ei minulla ole miestä.” Jeesus sanoi: „oikein sinä sanoit: ei minulla ole miestä; sillä wiisi miestä on sinulla ollut, ja se, joka sinulla nyt on, ei ole sinun miehes; sen sinä oikein sanoit.” Waimo hawatsti nyt, että hän puhui profetan kanssa; mutta Jeesus ilmotti itsensä hänelle, ja sanoi olewansa Eauan odotetun Messian. Niin waimo jätti wesiastiansa meni kaupunkiin ja ilmotti kansalle mitä tapahtunut oli; ja he meniwät Jeesuksen tykö, ja rukkoilivat Häntä wiipymään heidän tykönsä: ja Hän wiipyi siellä kaksi päivää. Monta Samarialaista uskoivat Hänen päällensä ja sanoivat waimolle: „En me nyt sillen usko sinun puhees tähden; sillä me olemme itse kuulleet, ja tiedämme että Hän on totisesti Kristus maailman wapahtaja.”

16. Jeesus parantaa Sadanpäämiehen palvelian Kapernaumissa. Matth. 8. 5 — 13.

Luc. 7. 1 — 10.

Samariasta waelsi Jeesus Galileaan. Koska Hän meni kaupunkiin, tuli Sadanpäämies Hänen tykönsä, rukkoili Häntä, ja sanoi: „Herra, minun palveliani sairastaa kotona halwattuna, ja kowin waiwataan.” Kaupungin wanhinmat rukkoilivat myös hänen edestänsä. Niin Jeesus sanoi: „minä tulen ja parannan hänen.” Mutta sadanpäämies wastasi: „Herra, en

minä ole mahdollinen, että sinä tulet minun katonni ala; waan sano ainoasti sana, niin minun palveliani paranee.” Koska Jeesus tämän kuuli, ihmetteli Hän, sanoden: „totisesti sanon minä teille; en ole minä löytänyt senkaltaista uskoa Israelissa.” Ja Hän sanoi sadanpäämiehelle: „mene, ja niinkuin sinä uskoit, niin sinulle tapahtukoon.” Ja sillä hetkellä parani hänen palveliansa.

17. Nain Lestän poika. Luc. 7. luf.

11 — 17. w.

Sen jälkeen tapahtui, että Jeesus meni kaupunkiin, joka Nain kutsutaan, ja Hänen kanssansa meni monta Hänen opetuslastansa ja paljo wäkeä. Ja koska Hän kaupungin porttia lähestyi, katso, kuollut kannettiin ulos, joka oli aitinsa ainoa poika, ja se oli leski; ja paljo kaupungin kansasta käwi hänen kanssansa. Koska Herra hänen näki, armahsti Hän häntä ja sanoi hänelle: „älä itke.” Ja Hän meni ja rupefi paariin, ja kantajat seisahtiwat. Niin Jeesus sanoi: „nuorukainen, minä sanon sinulle: nouse ylös.” Ja kuollut nousi istualle, ja rupefi puhumaan. Ja pelko tuli kaikille, ja he kunnioittiwat Jumalaa, sanoden: „suuri profeta on nousnut meidän sekaamme, ja Jumala on kansaansa etsinyt.” Ja sanoma Hänestä kuului kaikkeen Judeaan, ja kaiken sen lähimaakunnan ympäri.



18. Jesus parantaa sairaan Betesdan  
tykönä. Joh. 5. 1 — 14.

Koska Judalaisten juhlapäivä tuli, meni Jesus Jerusalemiin. Mutta Jerusalemissa oli lammikko, joka kutsuttiin Betesda. Siellä oli viisi wajaa, joissa makasi suuri joukko sairaita, sokeita, ontuvia, halwatuuta, jotka odottivat weden liikuttamista. Sillä Enkeli tuli alas määrättyllä ajalla lammikkoon, ja sekotti weden. Joka siis ensimmäisnä weteen astui, koska se sekoitettu oli, hän parani kohta, ehkä missä ikänä taudissa hän oli. Siellä oli mies, joka kahdeksan neljäntäkymmentä ajastaikaa oli sairastanut, ja pyytänyt ensimmäiseksi päästä lammikkoon. Koska Jesus näki hänen makaawan ja tunsi hänen jo kauan sairastaneen, sanoi Hän hänelle: „tahdotkos tulla terweeksi?” Sairas wastasi; „Herra, ei ole minulla sitä ihmistä, joka minun wie, koska wesi sekoitettu on, lammikkoon; mutta koska minä tulen, niin on toinen minun edelläni siihen astunut.” Niin Jesus sanoi hänelle: „nouse, ota wuotees ja käy.” Ja kohta parani mies, otti wuoteensa ja käwi. Koska Jesus sitte löysi miehen templissä, sanoi Hän hänelle: „Katso, sinä olet parattu; älä sillen syntiä tee, ettei jotain pahempata sinulle taphtuisi:”

19. Jesus parantaa kiviwettuneen käden.  
 Matth. 12. 10 — 15. Marc. 3. 1 — 6.  
 Luc. 6: 6 — 11.

Sabatina meni Jesus Synagogaan ja opetti. Ja katso, siellä oli mies jolla oli kiviwettunut käsi. Niin Fariseukset ja kirjanoppineet kysiwät Jesukselta, jos oli sowelias Sabatina parantaa. Sen tekivät he aikomuksella, sitte saada kantaa Hänen päällensä, sillä heidän selityksensä mukaan oli se Moosesen laissa kielletty. Jesus sanoi heille: „kuka on teistä ihminen, jolla olisi lammas, ja jos se Sabatina putoisi kaimoon, eikö hän tarttuisi siihen ja wetäisi ylös? Kuinka paljo jalompi on ihminen kuin lammas? Sentähden sopii kyllä Sabatina hyvää tehdä.” Sitte sanoi Hän sairalle: „nouse ja tule edes.” Koska se oli tapahtunut, kysyi Jesus vielä kerran: „Mitä Sabatina sopii, hyvää tehdä taikka pahaa tehdä; henkeä wapahtaa eli kadottaa?” Mutta koska he waikenivat, oli Jesus murheissansa heidän sydämiensä kowuuden tähden ja sanoi miehelle: „ojenna kätes,” ja koska mies sen teki, tuli käsi terveeksi, niinkuin toinenkin. Tästä wihastuivat Fariseukset ja Kirjanoppineet ja pitivät neuwoa, mitä heidän pitäisi Jesukselle tekemän. Mutta koska Jesus sen hawatsi, poikkesi Hän sieltä.

20. Jesuksen vertaus neljänkaltaisesta kylwöpellostä. Matth. 13. 1 — 22. Marc. 4.

1 — 20. Luc. 8. 4 — 15.

Kerran läksi Jesus Kapernaumista ja meni Genesaretin nuoren tykö. Ja Hän astui hahteen, ja puhui kokoontullelle kansalle vertauksilla, sanoden: „Kylwäjä meni ulos siementänsä kylwämään; ja koska hän kylwi, lankefi muutama tien oheen, ja se tallatiin, ja taimaan linnut söiwät sen. Ja muutama lankefi kivistöhön, ja koska se tuli ylös, kuivettui se, ettei ollut märkyyttä. Ja muutama lankefi orjantappuroihin, ja orjantappurat hynnäkäwiät ylös ja tukahuttivat sen. Mutta muutama lankefi hywään maahan; ja koska se käwi ylös, teki se satakertaisen hedelmän.” Niin opetus lapsit kysyiwät Häneltä, mitä se vertaus merkitfi. Jesus sanoi: „Siemen on Jumalan sana. Mutta jotka tien oheen lankefiwat, ovat ne, jotka kuulewat; sitte tulee perkele, ja ottaa sanan heidän sydämmistänsä, ettei he uskoisi ja wapaaksi tulisi. Mutta jotka lankefiwat kivistöhön, ovat ne, jotka kuulewat sanan, ottawat he sen kohta ilolla vastaan, ja ei ole heissä juurta, mutta ovat ajalliset; sitte koska murhe taikka waino tulee sanan tähden, niin he kohta lankeewat. Mutta se joka orjantappuroihin lankefi, ovat ne, jotka kuulewat, ja menewät pois, ja tukahutetaan surusta, rikkaudesta, ja elämän hede-

mästä, eikä kanna hedelmää. Mutta jotka lankeewat hyvään maahan, ovat ne, jotka sanan kuulewat ja kätkewät hyvällä ja toimellisella sydämmellä, ja saattawat hedelmän karsiwällisyydellä.”

21. Jesuksen vertaus ohdakkeista nisuiin seassa. Matth. 13. 24 — 43.

Sitte pani Jeesus heidän eteensä toisen vertausen: „Taiwaan waltakunta on ihmisen wertainen, joka kylwi hyvän siemenen peltoonsa. Mutta ihmisten maatesa, tuli hänen wihollisensa, kylwi ohdakkeita nisuiin sekaan ja meni pois. Koska oras rupeesi kaswamaan ja kanto hedelmän, silloin näkyiwät myös ohdakkeet. Niin perheenisännän palveliat tuliwat ja sanoiwat hänelle: Herra, etkös hyvää siementä kylwännyt peltoos, kusta siis sille on ohdakkeet? Hän sanoi heille: wihemies sen teki. Mutta palveliat sanoiwat hänelle: tahdotkos, että me menemme ja kofoomme ne? Mutta hän sanoi: en, ettette ohdakkeita kootessanne myös temmaisi hynnä heidän kanssansa nisuja pois. Sallikaat kaswaa molemmat elon aikaan asti; ja elon ajalla sanon minä elomiehille: kootkaat ensin ohdakkeet, ja sitokaat heitä lyhteisiin poltettaa; mutta nisut kootkaat minun aittani.” Koska Jeesus oli puhunut tämän vertausen, palasi Hän Kapernaumiin ja opetuslapset seurasiwat Häntä, ja rukoiluwat Häntä

selittämään heille vertauksen pellon ohdakkeista. Jeesus vastasi: "Joka kylwää hyvän siemenen, se on ihmisen poika. Mutta pelto on maailma; waan hyvä siemen, ne owa waltakunnan lapset; mutta ohdakkeet owat pahan lapset. Wihollinen, joka ne kylwi, on perkele; elon aika on maailman loppu; mutta elomiehet owat Enkelit. Niin kuin siis ohdakkeet haetaan kokoon ja tulella poltetaan, niin pitää myös tämän maailman lopulla oleman. Ihmisen poika lähettää Enkelinsä, ja heidän pitää kokooman hänen waltakunnastansa kaikki pahennukset, ja ne jotka wäärhyttä tekewät. Ja heittäwät heidän tuliseen pätsiin: siellä pitää oleman itku ja hummasten kiristys. Mutta wanhurskaat pitää silloin kiiltämän niinkuin aurinko heidän isänsä waltakunnassa."

## 22. Johannes Kastajan mestaaminen.

Matth. 14. 3 — 12. Marc. 6. 17 — 29.

Kuningas Herodes, liikanimeltä Antipas, piti Johannes Kastajan suuressa arwossa, kuuli ja seurasi hänen neuwoansa mielellänsä. Mutta Herodesta, joka oli naimut weliensä Filippuksen emännän Herodiasen, oli Johannes muhdellut hänen luvattoman naimisensa tähden; siitä wihastui Herodias Johanneksen päälle, ja waati Kuninkaan panemaan Johanneksen sankiuteen, ja wäijhi häntä ja tahtoi tappaa hänen, ja olisi saanut Kuninkaan ki

siihen suostumaan, jos Kuningas ei olisi peljännyt kansaa. Viimmein tuli sopiva tila. Kuningas piti juhlan syntymäpäivänensä, ja teki suuren ehtoollisen. Niin tuli Herodiaksen tytär sisälle ja hyppäsi Kuningaan edessä, ja se kelpasi Herodekselle ja pyynnä attriotsewille niin, että Kuningas sanoi piikalle: „ano minulta mitäs tahdot, ja minä annan sinulle.” Ja vielä wannoï hän lisäsi: „mitä ikänä sinä minulta anot, niin minä annan sinulle, puolen minun waltakuntaani asti.” Tytär meni sitte ulos ja kysyi äitiltänsä: „mitä minun pitää anoman?” Äiti wastasi: „Johannes Kastajan päätä.” Ja tytär meni kohta Kuningaan tykö, ja sanoi: „minä tahdon, ettäs minulle annat juuri nyt Johannes Kastajan pään sadissa.” Kuningas tuli sangen murheelliseksi, mutta ei taitanut kuitenkään rikkoa walaansa, waan käski sentähden palweliansa kohta tuoda Johanneksen päätä. Palwelia meni ja leikkasi Johanneksen kaulan tornissa, toisen sadissa ja antoi Herodiaksen tyttarelle; ja hän antoi äitillensä. Koska Johanneksen opetuslapset sen kuuliwat tuliwat he ja ottiwat pois ja hautasiwat hänen ruummiinsa.

23. Jesus rawitsee wiisituhatta miestä.

Matth. 14. 13 — 21. Marc. 6. 32 — 44.

Luc. 9. 11 — 17. Joh. 6. 1 — 41.

Koska Jesus kerran meni Genesaretin meren

ylitse, sille puolelle, jossa Tiberian Raupunki on, ja paljo kansaa, jotka oliwat nähneet Hänen ihmetyönsä, seurasivat Häntä, meni Hän vuorelle ja istui siellä opetuslastensa kanssa. Koska Hän nosti silmänsä ja näki kansan paljouden, armahdi Hän heidän päällensä, sillä he oliwat juuri kuin lampaat, joilla ei ole paimenta; puhui heille Jumalan waltakunnasta, ja jotka parannusta tarwitsiwat, teki Hän terweeksi. Mutta koska päivä rupesti laske-  
maan, tuliwat opetuslapset Hänen tykönsä ja sanoiwat: „Tämä on erämaa, ja aika en jo kulumut. Laske heitä, että menisiwät ympäri Elyiin ja majoin ostamaan heillensä leipää; sillä ei heillä ole syötävää.” Mutta Hän wastaten sanoi heille: „antakaat te heille syötävää.” He sanoiwat: „ei meillä oli enempi kuin wiisi leipää ja kaksi kalaa; waan mitä ne owat näin paljolle?” Niin Jeesus sanoi: „asettakaat kansa atrioitsemaan, ja he istuivat wiheriäiselle kedolle lähes wiisituhatta miestä. Ja Jeesus otti leiwät ja kalat, kiitti ja antoi opetuslastensa jakaa ne kansalle. Ja he söiwät kaikki. Koska he oliwat rawitut, koottiin murut, jotka jäiwät, ja niillä täytettiin kassitoistakymmentä korja. Koska ihmiset näkiwät merkin, jonka Jeesus teki, sanoiwat he: „Tämä on totisesti se profeta, joka maailmaan tulewa oli.

24. Jesus käy weden päällä. Matth. 14. 22 — 34. Marc. 6. 46 — 53. Joh. 6. 16 — 21.

Koska Jesus oli ruokkinut wiisituhatta miestä, astui Hän yksinensä wuorelle rukoukseen. Mutta opetus lapsensa käski Hän sillä aikaa ottaa hahden ja mennä toiselle rannalle. Koska he tulivat keskelle merta, nousi vastatuuli, niin että haaksi ahdistettiin aalloilta. Yöllä neljännessä wartiossa (kello kolme aamuksella) tuli Jesus heidän tykönsä, käyden merellä. Koska opetuslapset näkivät Hänen, luulivat Hänen kööpeliksi ja peljästyivät sangen suuresti. Mutta Jesus puhui heille kohta ja sanoi: „Olkaa hywässä turwassa: minä olen; älkää peljätkö.” Niin sanoi Petari: „Herra, jos sinä olet, niin käske minun tulla tykösi wetten päällä.” Jesus sanoi: „tule.” Ja Petari astui ulos hahdesta, ja käwi weden päällä, tullaksensa Jesuksen tykö; mutta koska hän rupeesi wajoomaan, peljästyi hän ja huusi: „Herra, auta minua.” Niin Jesus kohta tarttui häneen ja sanoi hänelle: „sinä heikkouskoinen, miksis epäilit?” Ja koska he astuivat hahteen, tyweni tuuli, ja he tulivat, mihinkä he aikoivat. Ja he kumarasivat Jesusta ja sanoivat: „totisesti olet sinä Jumalan poika.”

25. Kananean waimo. Matth. 15. 21 — 28.  
Marc. 7. 24 — 30.

Jesus waelsi Tyrin ja Sidonin maan ääriin.



Siellä meni Hän sisälle huonneeseen, eikä tahtonut sitä kennelekään antaa tietä; waan ei Hän taitanut salaa olla. Niin tuli Kananean waimo niistä maan ääristä ja huusi Häntä: „Herra, Dawidin poika, armahda minun päälleni; minun tyttäreni waiwataan hirmuisesti perkeleestä.” Mutta ei Hän wastannut hänelle. Niin opetuslapset tulivat ja rukkoilivat Häntä: „eroita häntä sinustas; sillä hän huutaa meidän jälkeemme.” Mutta waimo tuli ja kumarssi Jesusta, sanoden: „Herra, auta minua.” Niin Jesus wastasi: „ei ole sowelias, ottaa lasten leipää, ja heittää penikoille. Waimo sanoi: „Totta Herra, syöwät kuitenkkin penikat muruista, jotka heidän Herrainsa pöydältä putoowat.” Silloin sanoi Jesus hänelle: „O waimo, suuri on sinun uskos, tapahdukoon sinulle niinkuin sinä tahdot.” Ja hänen tyttärensä tuli sillä hetkellä terveeksi.

## 26. Jesus parantaa sofiana syntyneen.

Joh. 9. 1 — 34.

Jesus käyden ulos templistä näki miehen, joka oli sofiana syntynyt. Ja Hänen opetuslapsensa kysyiwät Häneltä, jos mies eli hänen wanhempansa oliwat syntiä tehneet, että hän oli sofiana syntynyt. Jesus wastasi: „ei tämä syntiä tehnyt, eikä hänen wanhempansa; mutta että Jumalan työt hänessä ilmoitettaisiin.” Sen sanottuansa, sylki Hän maahan, ja teki

sylistä loan, jolla Hän voiteli sofian silmät ja sanoi hänelle: „mene ja pese itses Siloan lammitkossa.” Mies meni, pesi itsensä ja tuli näkemään. Ja ne, jotka ennen oliwat nähneet hänen, eivät enään tunteneet häntä, waan weiwät hänen Fariseusten tykö, jolle hänen täytyi ilmoittaa mitenkä hän oli saanut näkönsä. Sofian vanhemmitakin kysyttiin, jos hän totisesti oli sofiana syntynyt; siihen wastasivat he: „on.” Mutta että ihme oli tapahtunut Sabatina, häwäsivät Judalaiset Jesusta, ja sanoivat Hänen ei olewan Jumalasta. Ja he kutsuivat toisen kerran miehen, joka oli ollut sofiana, ja sanoivat hänellä: „anna Jumalalle kunnia; me tiedämme sen ihmisen syntiseksi.” Mies wastasi: „jos Hän on syntinen, sitä en minä tiedä; waan sen minä ainoasti tiedän, että minä joka sofia olin, nyt näen. Ellei Hän olisi Jumalasta, niin ei Hän taitaisi mitään tehdä. Me tiedämme, ettei Jumala kuule syntisiä; waan joka on Jumalan palwelia ja tekee Hänen tahtonsa, sitä Hän kuulee.” Siitä wihaustuivat Judalaiset ja ajoivat miehen ulos.

27. Jesuksen Kirkastaminen. Matth. 17.  
1 — 9. Marc. 9. 2 — 13. Luc. 9. 29 — 39.

Kerran otti Jesus Petarin, Jakobin ja Johanneksen kanssansa, ja wei heidän erinänsä korkealle wuorelle. Ja koska Hän rukouli,

Kirkastettiin Hän heidän edessänsä, ja Hänen kasvosensa loistivat niinkuin Aurinko, ja Hänen vaatteensa tulivat valkeaksi niinkuin lumi; ja katso, heille näkyivät Moses ja Elias kunniasansa, ja puhuivat Jesuksen kanssa Hänen menostansa, jonka Hän täyttävä oli Jerusalemissa. Mutta Petari ja ne, jotka olivat hänen kanssansa, olivat unelta raskaute-  
 tut, ja näkivät herättyänsä Jesuksen kunnian, ja kaksii miestä seisovan Hänen tykönänsä. Ja koska miehet läksivät Jesuksen tyköä, sanoi Petari Jesukselle: „Herra, meidän on tässä hyvä olla; jos sinä tahdot, niin teemme tähän kolme majaa, sinulle yhden, Mo-  
 sekselle yhden ja Elialle yhden.” Ja vielä hänen puhuissansa, ympäri warjosi heidän loistawa pilwi, ja ääni sanoi pilvestä: „Tämä on minun rakas poikani, johonka minä mielis-  
 tyin.” Ja koska opetuslapset sen kuulivat, lankeesivat he kasvoillensa ja peljästyivät sangen kowin. Mutta Jesus tuli ja rupeesi heihin ja sanoi: „nostkaat, ja älkää peljätkö.” Ja koska he nostivat silmänsä, ei he ketään näh-  
 neet, waan Jesuksen yksinensä.

28. Jesus siunaa lapsia. Marc. 10. 13 — 16.  
 Luc. 18. 15 — 17.

Kerran Jesuksen puhuesssa tuotiin lapsia Hänen tykönsä, että Hän heihin rupeisi. Mutta koska opetuslapset sen näkivät, nuhtelivat he

heitä jotka niitä toivat. Jeesus närkästyi siitä, ja sanoi: „sallikkaat lasten tulla minun tyköni, ja älkäätkä kieltäkö heitä; sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta. Totisesti sanon minä teille: jokainen joka ei Jumalan valtakuntaa ota vastaan niinkuin lapsi, ei hän suinkaan siihen tulla sisälle.” Ja hän otti heitä syliinsä, pani kätensä heidän päällensä ja siunasi heitä.

29. Marta ja Maria. Luc. 10. 38 — 42.

Ja tapahtui kerran että Jeesus meni Etylään, joka kutsutaan Betania; ja waimo, nimeltä Marta, otti Hänen huoneeseensa. Hänellä oli sisar, nimeltä Maria, joka istui Jeesuksen jalkain juureen ja kuunteli Hänen puhertansa. Mutta Marta teki paljo askareita huoneessa. Sentähden tuli hän Jeesuksen tykö ja sanoi: „Herra, etkös tottele, että minun sisareni jätti minun yksinäni askaroitsemaan? sano siis hänelle, että hän minua auttaisi.” Mutta Jeesus vastasi: „Marta, Marta, paljo sinä suret ja pyrit. Waan yksi on tarpeellinen: Maria on hyvän osan walinnut, joka häneltä ei pidä otettaman pois.”

30. Jeesus herättää Lazaruksen kuolluista.  
Joh. 11. 1 — 53.

Martalla ja Marialla oli weli nimeltä Lazarus, joka sairasti Betaniassa. Hänen sisarensa

lähettivät Jesukselle sanan ja sanoivat: „Herra, katso, se sairastaa jotas vakastat.” Sen kuul-  
tuansa sanoi Hän: „ei tämä tauti ole kuole-  
maksii, vaan Jumalan kunniaaksi, että Juma-  
lan Poika sen kautta kunnioitettaisiin.” Kah-  
den päivän perästä sanoi Hän opetuslapsillensa:  
„Menkäämme, jälleen Judeaan; meidän ystä-  
wämme Lazarus makaa; mutta minä menen  
häntä unesta herättämään. Koska Jeesus tuli  
Bethaniaan, oli Lazarus jo neljä päivää  
haudassa. Kuultuansa Jeesuksen tulewan, juoksi  
Marta Häntä vastaan ja sanoi: „Herra, jos  
sinä olisit täällä ollut, niin ei minun veljeni  
olisi kuollut, mutta minä tiedän vielä, että  
kaikki, mitä sinä anot Jumalalta, ne Jumala  
sinulle antaa.” Jeesus sanoi hänelle: „sinun  
veljes on noustava ylös.” Marta vastasi:  
„minä tiedän hänen nousewan ylösnousemises-  
sa wuolimesenä päivänä.” Jeesus sanoi hä-  
nelle: „minä olen ylösnousemus ja elämä.  
Joka usko minun päälleni, hänen ei pidä  
kuoleman iankaikkisesti. Uskotkos sen?”. Niin  
Marta sanoi: „ja Herra, minä uskon sinun  
Kristukseksi Jumalan Pojaksi, joka tulewa oli  
maailman.” Koska nyt Jeesus näki Marian  
lankeewan polkwillensa, ja Judalaisten, jotka  
hänen kanssansa olivat, itkewän, kauhistui Hän  
hengessä, ja tuli sangen murheelliseksi ja sanoi:  
„Kuhunka te hänen panitte?”. He sanoivat  
Hänelle; „Herra, tule ja katso.” Ja Jeesus

itki. Niin Judalaiset sanoivat: „Katsa kuinka Hän rakasti häntä.” Ja Jeesus kaunistui taas hengessä, ja meni haudalle, ja käski pois ottaa kiiven, jolla hauta oli peitetty. Marta sanoi: „Herra, jo hän haisee; sillä hän on jo neljä päivää kuolluna ollut.” Jeesus sanoi hänelle: „enkös minä sinulle sanonut: jos sinä uskoisit, niin sinä näkisit Jumalan kunnian.” Niin Jeesus nosti silmänsä taivaaseen ja rukoili; sitte huusi Hän suurella äänellä: „Lazarus, tule ulos.” Ja kuollut tuli ulos sidottuna käsistä ja jaloista kääri linnalla ja hiki linnalla, sidottu hänen kasvoinsa ympärille. Jeesus sanoi heille: „päästäkää häntä, ja antakaa hänen mennä.” Monta Judalaista, jotka olivat läsnä ja näkivät mitä Jeesus teki, uskoivat Hänen päällensä; muutamat taas menivät Fariseusten tykö, ja ilmoittivat mitä tapahtunut oli. Siitä päivästä pitivät he neuvoa, kuolettaaksensa Jeesuksen. Ja kuulutuksensa, kansan käynnän katsomassa Lazarusta; pitivät he neuvoa myös Lazaruksen tappaaksensa.

### 31. Jeesuksen vertaus tuhlaaja pojasta.

Luc. 15. 11 — 32.

Jeesuksen tykö tuli kaikellaista kansaa, publikaanoja ja syntisiä kuulemaan Häntä. Niin Fariseukset ja Kirjanoppinet napisivat, sanoen: „tämä syntisiä vastaan ottaa, ja syö

heidän kanssansa. Mutta Hän sanoi heille tämän vertauksen: Michellä oli kaksi poikaa. Ja nuorempi heistä waati, perintöänsä isänsä vielä eläissä. Niin isä jakoi tawaran, antain nuoremalle mitä hänelle tuli. Tawarallansa meni poika kaupaiselle maalle, ja tuhlassi siellä wähyän ajan sisällä kaikki mitä hänellä oli; ja koska hän rupesti näkemään puutosta, otti hän palveluksen kauppaneiehelle, joka lähetti hänen maankylänsä kaitsemaan sikoa; mutta koska hän sielläkin näki nälkää, johdatti hän mieleensä, jokaisella hänen isänsä palvelialla olewan kyllin leipää. Ja hän päätti palata isänsä tykö. Mutta koska hän vielä taampana oli, näki isä hänen ja armahti hänen päällessä, lankeksi hänen kaulaansa ja suuta antoi hänelle. Niin sanoi poika: „Isä, minä olen syntiä tehnyt Tawasta vastaan ja sinun edessäs, ja en ole mahdollinen tästedes sinun poijakses kutsuttua.” Isä antoi pukea hänen päällessä parhaat waatteet, panna sormus käteen ja kengät jalkoiin, ja kaksi tappaa syötetyn wasikan hänen tullaisiksensa. „Sillä,” sanoi hän, tämä minun poikani oli kuollut, ja wirkosti jälleen; hän oli kadonnut, ja on taas löytty.” Mutta koska vanhempi poika, joka oli ollut pellolla, tuli kotiin ja sai tietä syyn yhteiseen riemuun, ei hän tahtonut mennä sisälle. Isä meni siis ulos ja kutsui häntä sisälle. Mutta hän sanoi isällensä: „Katsa, niin monta

wuotta minä palwelin sinua, ja en ole koskaan sinun käskyäs käynyt ylitse, ja ett sinä ole minulle wohlaakaan antanut, riemutakseni ystäväini kanssa. Mutta että tämä sinun poikas tuli, joka tawaransa on tuhlanut porttoin kanssa, tapoit sinä hänelle sen syötetyn wasifan.” Niin isä wastasi hänelle: „poikani, sinä olet aina minun tykönäni, ja kaikki mitä minulla on, se on sinun. Niin piti sinungin riemuitseman ja iloitseman; sillä tämä sinun wales oli kuollut, ja wirtosi jälleen; hän oli kadonnut, ja on taas löytty.”

32. Jesuksen wertaus rikkaasta ja köyhästä miehestä. Luc. 16. 19 — 38.

Sitte puhui Jesus heille toisen wertauksen: „oli rikas mies, joka waatetti itsensä purpuralla ja kalliilla linawaatteella, ja eli jokapäiwä ilossa herkuksilla. Oli myös kerjääjä, nimeltä Lazarus, joka makasi hänen owensa edessä täynnänsä paisumia, ja pyysi rawittaa muruista, jotka rikkaan pöydältä putosivat. Kerjääjä kuoli ja wiettiin Enkeleitä Abrahamin helmaan. Niin kuoli myös rikas ja haudattiin. Koska hän helwetissä waiwassa oli nosti hän silmänsä ja näki Abrahamin taampana ja Lazaruksen hänen helmassansa. Ja hän huusi sanoden: „Isä Abraham, armahda minun päälleni, ja lähetä Lazarus kastamaan formensa pää weteen, että hän jähdyttäisi



minun tieleni; sillä minä kowin waiwataan tässä liekissä.” Mutta Abraham muistutti hänelle, kuinka paljo hyvää hän eläissänsä oli nautinnut, koska Lazarus näki waiwaa ja ahdistusta. Niin sanoi hän: „minä rukouilen siis sinua Jsa, ettäs lähetät hänen minun isäni kotoon sillä minulla on wiisi welsjeä, todistamaan heille, ettei hekin tulisi tähän waiwan siaan.” Abraham sanoi hänelle: „heillä on Moses ja profetat: kuulkaan heitä.” Hän wastasi: „Ei, Jsa Abraham; waan jos joku kuolleista menisi heidän tykönsä, niin he parannuksen tekisivät.” Niin Abraham sanoi: „ellei he Mosesia ja profetaita kuule, niin ei he myös usko, jos joku kuolleista nousisi ylös.”

### 33. Zakeus. Luc. 19. 1 — 10.

Sitte waelsi Jesus Jerikoon. Siellä oli rikas mies, nimeltä Zakeus, joka oli publikaanin päämies. Hän etsei tilaa saada nähdä ja tuta Jesusta; mutta ei taitanut kansan tähden, sillä hän oli lyhyt warraltansa. Hän juoksi sentähden edellä, ja nousi metsäsiikuna puuhun, nähdäkseen Jesuksen; sillä sen kautta oli Hän waeltawa. Koska Jesus tuli siihen paikkaan, katsoi Hän ylös, ja näki hänen ja sanoi hänelle: „Zakeus, astu nopiasti alas; sillä minun pitää tänäpänä oleman sinun huoneessas.” Kaikki, jotka sen kuuliwat, napsiwiwat ja sanoiwat: „Hän menee sisälle synti-

sen miehen tykö olemaan.” Zakeus astui edes ja sanoi Jesukselle: „Eatso, Herra, puolen minun tavaraani annan minä waiwasille; ja jos minä jonkun pitänyt olen, sen minä neljäfertaisesti jälleen annan. „Niin Jesus sanoi hänelle: tänäpäänä on tälle huoneelle autuus tapahtunut, että hängin on Abrahamin poika. Sillä ihmisen poika tuli etsimään ja wapah- tamaan sitä, joka kadonnut oli.”

34. Jesuksen ratsastaminen Jerusalemiin.  
 Matth. 21. 1 — 6. Marc. 11. 1 — 10. Luc. 19.  
 28 — 40. Joh. 12. 12 — 18.

Koska Jesus lähestyi Jerusalemiä, ja tuli Betfagen öljymäen tykö, lähetti Hän kaksi opetuslastansa, sanoden: Menkääät kylään, joka on teidän edessäänne; koska te tuletta siihen sisälle, löydätte te kohta Aasiintamman sidotuna, ja warsan hänen kanssansa; päästäkääät ne ja tuokaat minulle. Ja jos joku tieltä kysyy: miksi te sen teette? niin sanoakaat: Herra niitä tarwitsee.” Niin lähetetyt meniwät, ja löysiwät, niinkuin Hän oli heille sanonut. Koska he nyt päästiwät aasiintamman ja warsan, sanoi niiden isäntä: „miksi te päästätte?” He sanoiwat: „Herra niitä tarwitsee.” Ja he weiwät ne Jesuksen tykö, panivat waatteensa warsan päälle ja istuttiwat Jesuksen sen päälle. Koska Jesus niin ratsasti, hajotti ensin osa kansasta waatteensa tielle. Mutta

Kansa, joka edellä kävi, ja jotka seurasivat, huusivat sanoden: „Hosianna Dawidin pojalle! Kiitetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen! Hosianna korkeudessa! Muutamat Fariseuksista, kansan seasta, sanoivat Jesukselle: „Mestari, nuhtele opetuslapsias.” Mutta Hän vastaten sanoi heille: „jos nämät waikenevat, niin kiwet pitää huutaman.” Koska Jesus tuli Jerusalemiin, nousi koko kaupunki, sanoden: „kuka on tämä?” Kansa sanoi: „Tämä on Jesus, se Profeta Galilean Nazaretistä. Ja koska Jesus tuli templiin, huusivat myös lapset: „Hosianna Dawidin pojalle!”

35. Jesus kiiroo fikunapuun. Matth. 21.  
17 — 22. Marc. 11. 12 — 14.

Sitte luopui Jesus heistä, meni ulos Kaupungista Betaniaan, ja oli siellä yötä. Mutta huomennestain Kaupunkiin palatesansa, isosi Hän. Ja koska Hän näki fikunapuun tien ohessa, meni Hän sen tykö, mutta ei löytänyt siinä mitään muuta kuin lehdet ainoastansa. Ja Hän sanoi puulle: „äsköön ikänä tästäkään edes sinusta hedelmää kaswako;” ja fikunapuu kohta kuivettui?” Koska opetuslapset sen näkiwät, ihmetteliwät he, sanoden: „Kuinka se fikunapuu niin kohta kuivettiin?” Mutta Jesus vastaten sanoi heille: „Totisesti sanon minä teille: jos teillä olisi usko, ja ette epäilisi, niin ette ainoastansa tätä tekisi, joka fikunapuulle

tapahui, mutta myös jos te sanoisitte tälle nuorelle: siirrä sinuas ja kufistu mereen, niin se tapahuiji. Kaikki mitä te anotte rukouksessa, uskoin, sen te saatte.”

36. Uhriarkku Jerusalemissa. Marc. 12.  
41 — 44. Luc. 21. 1 — 4.

Palattuansa Jerusalemiin, meni Jeesus templiin ja rupefi puhumaan ja opettamaan kansaa. Sitte istui Hän uhriarkun kohdalle, ja katseli, kuinka kansa pani rahaa siihen. Ja monta rikasta panivat paljo. Niin tuli köyhä leski ja pani kaksi ropoja, se on kuusinainen. Ja Jeesus kutsui opetuslapsensa tykönsä ja sanoi heille: „Totisesti sanon minä teille: tämä köyhä leski pani enemmän uhriarkkuun, kuin kaikki ne jotka siihen panivat. Sillä he ovat kaikki panneet siitä mitä heillä lijaksi oli; mutta tämä pani köyhyydestänsä kaiken hänen tavaransa, mitä hänellä oli.”

37. Jeesuksen vertaus kymmenestä Neitseestä. Matth. 25. 1 — 13.

Jeesus puhui opetuslapsillensa vertauksen taimaanvaltakunnasta, kymmenellä neitseellä, jotka ottivat lamppunsa ja menivät ulos ylkää vastaan. Wiisi heistä oli taitawaa ja wiisi tyhmää. Tyhmät ottivat lamppunsa, ja eivät ottaneet öljyä myötänsä. Mutta taitawat ottivat öljyä astioinsa, ynnä lamppuinsa kanssa. Koska ylkä wiipyi, tulivat he kaikki une-

liaaksi ja makasivat. Mutta puoli yönä tuli huuto: „Katso, ylkä tulee, menkää ulos häntä vastaan.” Niin kaikki neitseet nousivat ja valmistivat lamppunsa. Mutta tyhmiät sanoivat taitawille: „antakaat meille teidän öljystränne; sillä meidän lamppumme sammuvat.” Mutta taitawat vastasivat: „Ei sinukaan, ettei meiltä ja teiltä puttuisi; mutta menkää paremmin niiden tykö, jotka myyvät, ja ostakaat itselänne.” Mutta koska menivät ostamaan, tuli ylkä; ja jotka valmiit olivat, ne menivät hänen kansansa hääsaliin, ja ovi suljettiin. Viimmein tulivat nekin toiset neitseet ja sanoivat: „Herra, Herra, avaa meidän eteemme.” Mutta hän vastasi: „Totisesti sanon minä teille: en minä tunue teitä. Valwokaat sentähden, sillä ette tiedä päivää eikä hetkeä, jona ihmisen poika tulee.”

38. **Jesus puhuu viimeisestã Tuomiosta.**  
 Matth. 25. 31 — 46.

Jesus puhui myös opetuslapsillensa maailman lopusta. Hän sanoi; „Koska ihmisen poika tulee kunniassansa ja kaikki pyhät Enkelit Hänen kansansa, silloin Hän istuu kunniansa istuimella. Ja Hänen eteensä kootaan kaikki kansat: ja Hän eroittaa toiset toisistansa, niinkuin paimen eroittaa lampaat wuohista. Ja asettaa lampaat tosin oikealle puolellensa, mutta wuohet wasemmallensa. Silloin sanoo Kunin-

gas niille jotka Hänen oikialla puolellansa ovat: „Tulkaat minun Isäni siunatut, omistakaat se waltakunta, joka teille on valmistettu maailman alusta. Sillä minä isosin, ja te ruofitte minun; minä janosin, ja te juotitte minun; minä olin outo, ja te minun huoneeseen otitti; alasti; ja te waatetitte minun; saraisna, ja te opitte minua, minä olin sanfina, ja te tulitta minun tyköni. Sillä totisesti sanon minä teille; sen kun te olette tehneet yhdelle näistä wehimmistä minun weljistäni, sen te teitte minulle.” Sitte Hän myös sanoo niille, jotka wasemmalla puolella ovat: „Menkää pois minun tyköäni, te kivotut, siihen ijanfaiikkiseen tuleen, joka valmistettu on perfeleelle ja hänen Enfeleillensä. Ja niiden pitää menemän ijanfaiikkiseen waiwaan; mutta wanhurfskaat ijanfaiikkiseen elämään.”

### 39. Neuwonpiteet Jesusta vastaan.

Matth. 26. 3 — 16. Marc. 14. 1 — 11.

Luc. 22. 1 — 6.

Kahden päivän perästä sittekuin Jesus oli puhunut wiimmeisestä tuomiosta tuli pääsiäisjuhla. Silloin kokoon tuuivat Pappein päämiehet ja kirjanoppineet ja Kansan wanhimmat ylimmäisen papin Kaisaksen saliin, ja pitiwät neuwoa, kuinka he Jesuksen kawaluudella kiiniottaissivat ja tappaisivat; kuitenkin päättiwät, ei tehdä sitä juhlapäiwänä, ettei

Kansassa meteli tulisi. Niin Satan oli mennyt yhden Jesuksen opetuslapsen, Judas Iskariotin sisälle, niin että hän meni pois ja puhutteli ylimmäisiä pappeja ja päämiehiä, kuinka hän Jesuksen heille pettäisi. He ihastuivat ja lupasivat hänelle kolmekymmentä hopiapenninkiä. Ja siitä hetkestä etsei Judas soveliaista aikaa pettäöksensä Jesuksen.

40. Jesus asettaa pyhän Ehtoollisen.  
 Matth. 26. 17 — 29. Marc. 14. 12 — 25.  
 Luc. 22. 7 — 20. 1 Kor. 11. 23 — 26.

Koska juhla tuli, jona, Judalaisten tavan jälkeen, pääsiäislammasta piti teurastettaman, sanoi Jesus Petarille ja Johannekselle: „Menkääät Jerusalemiin yhden tykö, ja sanokaat hänelle: Mestari sanoo: minun aikani on läsnä, sinun tykönä tahdon minä pääsiäistä pitää minun opetuslasteni kanssa.” Opetuslapset tekivät niin kuin Jesus oli heitä käskennyt, ja valmistivat pääsiäis lampaan. Koska ehto tuli, istui Jesus pöytänsä opetuslastensa kanssa. Ja Hän sanoi heille: minä olen halulla halannut syödä tätä pääsiäis lammasta teidän kanssanne, ennen kuin minä kärsin; sillä minä sanon teille: etten minä sinukaan sillen siitä syö, siihenasti kuin se täytetään Jumalan valtakunnassa. Heidän syödessänsä, otti Jesus leivän, kiitti, mursi ja antoi opetuslapsillensa ja sanoi: Ottakaat ja syökää, tämä

on minun ruumini, joka teidän edes-  
 stänne ulosannetaan, se tehkää minun  
 muistokseni. Samalla muotoa otti  
 Hän myös kalkan, kiitti ja antoi opetuslap-  
 pillensa ja sanoi: ottakaat ja juokaat tä-  
 stä kaikki, tämä on sen uuden Testa-  
 mentin kaikki minun weressäni, joka  
 teidän ja monen tähden uloswuoda-  
 tetaan syntein anteeksi antamiseksi;  
 niin usein kuin te sen teette, niin teh-  
 kää se minun muistokseni. Ja he joivat  
 siitä kaikki.

41. Jesuksen viimeinen puhe Opetus-  
 lastensa kanssa. Matth. 26. l. Marc. 14. l.  
 Luc. 22 l. Joh. 13. l.

Ja Jesus tuli murheelliseksi, todisti ja sa-  
 noi: „Totisesti sanon minä teille: yksi teistä  
 on minun pettävä.” Mutta Johannes, jota  
 Jesus rakasti, istui lähinnä Häntä pöydän  
 tykönä; hänelle viitasi Simon Petrus, kysy-  
 mään kuka se olisi, josta Jesus puhui. Niin  
 Johannes nojasi Jesuksen vintaa vastaan ja  
 sanoi Hänelle: „Herra, kuka se on?” Jesus  
 vastasi: „Se on se, jolle minä kastetun pa-  
 lan annan.” Sitte kasti Hän palan ja antoi  
 Judalle Iskariotille. Niin Jesus sanoi hänelle:  
 mitäs teet, niin tee pikemmin.” Mutta ei attri-  
 oitsewista yksikään sitä ymmärtänyt, minkä-  
 tähden Jesus sitä hänelle sanoi. Koska Judas



siis oli palan ottanut, meni hän kohta ulos, ja yö oli. Judan ulos mentyä, sanoi Jeesus: „Nyt on ihmisen poika kirkastettu ja Jumala on kirkastettu Hänessä. Rakkaat lapsukaiset, niinkuin minä teitä rakastin, niin myös te toinen toistanne rakastakaa. Siitä pitää kaikein tunteman teidän minun opetuslapsikseni, jos te keskenänne rakkauden pidätte.” Jeesus sanoi myös: „Tänä yönä te kaikki pahenette minussa.” Niin vastasi Simon Petari: „Jos vielä kaikki sinussa pahenisivat, en minä ikänä pahene.” Jeesus sanoi hänelle: „Totisesti sanon minä sinulle: tänä yönä, ennenkuin kukkan kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät.” Petari vastasi: „Jos minun pitäisi sinun kanssas kuoleman, en minä ikänä kiellä sinua.” Ja niin sanoivat myös kaikki opetuslapset.

42. Jeesus Getsemanen yrttitarhasa.

Matth. 26. 36 — 56. Marc. 14. 32 — 50.

Luc. 22. 39 — 54. Joh. 18. 1 — 12.

Sitte meni Jeesus, tapansa jälkeen, Olijmäelle ja opetuslapset seurasivat Häntä. Sinne tultuansa, sanoi Hän heille: „Rukoilkaat, ettette kiusattaisi.” Sitte erkani Hän heistä, lähes kivellä heittää, laski polkullensa, rukoili ja sanoi: „Minun Isäni, jos mahdollinen on, niin menkään pois minulta tämä kaikki; kuitenkin ei minun tahtoni, mutta sinun olkoon.”

Mutta Enkeli Taimasta ilmestyi Hänelle ja wahwisti Häntä. Jeesus oli sangen suuressa ahdistuksessa ja rukoi kauan. Hänen hikensä oli niinkuin werenpisarat, jotka maan päälle putosivat. Ja koska Hän nousi rukoilemasta, ja tuli opetuslastensa tykö, löysi Hän heidän makaaman, ja sanoi heille: „mitä te makaatte? noskaat ja rukoilkaat, ettette kiusaufseen lankeisi. Henki tosin on altis; mutta liha on heikko.“ Taas meni Hän pois ja rukoi. Mutta koska Hän palasi, löysi Hän heidän taas makaamasta. Ja Hän sanoi: „Makaattako te vielä ja lepäätte? jo nyt kyllä on, se hetki on tullut: katso ihmisen Poika ylönnannetaan syntisten käsiin; noskaat ja käykäämme. Katso, se lähestyy, joka minun pettää.“ Ja vielä Hänen puhuisansa, tuli Judas Iskariot ylimmäisten pappein ja Fariseusten palveliain kanssa, lyhtyillä, tulisoitoilla ja sotaaseilla. Mutta ennen oli Judas sanonut heille, tahtowansa suun antamisella osottaa heille Jeesuksen. Koska he tulivat, astui Jeesus edes ja sanoi: „Ketä te etsitte?“ He wastasivat: „Jesusta Nazareusta.“ Jeesus sanoi: „minä olen.“ Niin he astuivat takaperin ja lankefiwat maahan. Mutta Judas astui kohta edes ja sanoi Jeesukselle: „Terwe Rabbi!“ ja suuta antoi Hänelle. Niin sanoi Jeesus hänelle: „Ystäwäni, mitä warten sinä tulit? Juda, suun antamisellako sinä ihmisen pojan petät? Silloin he astuivat edes,

laskivat kätensä Jesuksen päälle ja kiini ottivat Hänen. Ja kaikki Hänen opetuslapsensa ylönantomat Hänen ja pakeniivat.

43. Petari kieltää Jesuksen. Matth. 26. 57 — 75. Marc. 14. 66 — 72. Luc. 22. 55 — 62. Joh. 18. 16 — 27.

Sitte wiettiin Jesus ensin Hannaksen tykö, Kaifaksen apen, joka oli ylimmäinen pappi sinä vuotena. Mutta Simon Petari ja toinen opetuslapsi seurasi Jesusta ja meni Hänen kansansa saliin. Petari jäi ulkopuolelle owen eteen. Koska toinen opetuslapsi tahtoi wiedä Petarin sisälle, sanoi owenwartia: „Ja sinäkin olit Jesuksen Nazareuksen kanssa.” Mutta hän kielsi kaikille ja sanoi: „en tunne minä Häntä, en tiedä mitäs sanot.” Ja hän meni ulos; ja kuffo lauloi. Koska Petari meni lämmittelemään itsänsä keskellä karkellä kartanoa hiilistä tehdyn walkian wiereen, sanoi taas toinen waimo: „Ja tämäkin oli Jesuksen Nazareuksen kanssa.” Niin he sanoivat Petarille: „Etköös myös ole Hänen opetuslapsistansa?” Taas kielsi Hän ja wanno: „en minä ole.” Ja kohta sen perästä, tuli vielä toinen ja todisti, sanoden: „Totisesti olet sinä yksi heistä; sillä sinä olet Galilealainen, ja sinun puhees ilmoittaa sinun.” Niin Petari rupesti itsensä sadattelemaan ja wannomaan: „En tunne minä sitä ihmistä, josta te puhutte.” Ja

wielä hänen puhuissansa lauloi taas kuffo. Niin Jesus käänsi itsensä ja katsoi Petarin päälle, ja Petari muisti Herran puheen, meni ulos ja itki katkerasti.

44. Jesus syytetään ja tuomitaan. Matth. 26. 59 — 75. 27. 1 — 31. Marc. 15. 1 — 20. Luc. 22. 63 — 71. 23. 1 — 25. Joh. 18. 28 — 40. 19. 1 — 16.

Koska Jesus seisoi oikeudessa Ylimmäisen papin Kaifaksen ja vanhimpain edessä, laitettiin monta wäärää todistajaa, mutta heidän todistuksensa eivät olleet sowelliaat. Wiimmein sanoi ylimmäinen pappi Jesuskelle: „minä wannon sinua elävän Jumalan kautta, ettäs sanot meille, jos sinä olet Kristus Jumalan Poika?” Jesus sanoi hänelle: „minä olen.” Niin Ylimmäinen pappi repäsi waatteensa ja sanoi: „Hän on pilkannut Jumalaa, mitä me sillen todistuksia tarwitsemme? Katso nyt te kuuleita hänen pilkkansa; mitä te luulette?” He sanoivat: „Hän on wikapää kuolemaan.” Sitte pilkkasivat ja ruoskivat he Häntä. Toisena päivänä kokoontuivat he taas, ja weivät Jesusen Raadin eteen, ja ylönantowat sitte Hänen Romalaisten Maanherralle Pilatuskelle. Pilatus kysyi heiltä. „mitä kannaetta te tuotta tätä miestä vastaan?” He wastasivat: „Tämän me löysimme kansaa wiettelewän, kieltävän Kejsarille weroa antamasta,

ja sanoman hänensä olevan Kuninkaan Kristuksen. Niin Pilatus kysyi Häneltä: „oletkos sinä Judalaisten Kuningas?” Jeesus sanoi: „minä olen.” Pilatus sanoi sitte ylimmäisille papeille ja kansalle: „en minä löydä yhtään syytä Hänessä.” Mutta siihen ei kansa tyyntynyt: waan sanoivat willineen kansan, opettain koko Judeassa, ja ruvenneen Galileasta haamaan tähän asti. Koska Pilatus kuuli Jeesuksen olevan Galilealaisen, ja niin muodoin Herodeksen läänistä, lähetti hän Hänen Herodeksen tykö, joka silloin oli Jerusalemissa. Herodes kysyi Jeesukselta moninaista, mutta ei Hän mitään vastannut. Sentähden lähetti Herodes hänen jälleen Pilatuksen tykö. Niin Pilatus koonkutsui ylimmäiset, waltamiehet ja kansan, ja sanoi, tahtowansa rankaistuna päästää Jeesuksen, koska hän löysi Jeesuksen olevan syyttömän. Mutta Jerusalemissa oli tapana, että Maanherra pääsiäis juhlanan päästi kansalle jongun fangin irlalle. Niin oli siellä fankina murhaaja, nimeltä Barrabas. Ja Pilatus kysyi Judalaisilta, kumman he tahtoisiwat, että hän heille päästäisi Barraban taikka Jeesuksen. Ja he huusiwat kaikki: „ei tätä, mutta Barrabas.” Pilatus kysyi vielä, mitä hänen piti tekemän Jeesukselle. He huusiwat vielä kowemmin: „ristinnaulitse, ristinnaulitse häntä.” Sitte käski Pilatus ruostkia Jeesusta ja panna orjantappura kruunu

Hänen päähänsä. Pilatus tahtoi vapahda Jesuksen, mutta nähtyä ei mitään taitawansa waikuttaa, otti hän wettä, pesi kätensä kansan edessä ja sanoi: „Wiatoin olen minä tämän wanhurskaan miehen wereen. Katsokaat teitänne.” Kaikki kansa wastasi: „Hänen werensä tulfoon meidän päällemme, ja meidän lastemme päälle.” Silloin päästi Pilatus Barabaa, mutta Jesuksen ylönantoi hän ristiinnaulittaa. Koska Judas pettäjä näki, Jesuksen kuolemaan tuomituksi, katui hän ja wetafasin ne kolmekymmentä hopiapenninkiä pappein päämiehille ja wanhemmille ja sanoi: „minä pahasti tein, että minä petin wiattoman wereen.” Ja hän heitte hopiapenningit Templiin, läksi sieltä, meni pois ja hirtti itsensä.

45. Jesuksen Kuolema ristinhirsipuussa.

Matth. 27. 32 — 56. Marc. 15. 20 — 41.

Luc. 23. 26 — 49. Joh. 19. 17 — 30.

Jesus wietiin sitte Judalaisilta paikkaan, joka pääkallon paikaksi kutsutaan, mutta Hebreaksi Golgata. Ja Hän kantoi ristiänsä. Siellä, koska risti tuli raskaaksi Hänelle, käsittiwät he miehen nimeltä Simon Kyrenius, ja waateiwat hänen Jesuksen ristiä kantamaan. Ja Jesus ristiinnaulittiin kahden pahantekijän wälille, jotka Hänen kansansa wietiin surmatta. Jesus rukoi: „Isä! anna heille

anteeksi; sillä ei he tiedä mitä he tekevät.” Jesuksen ristin päälle oli Pilatus antanut kirjottaa tämän päällekirjotuksen; „Jesus Nazarenus Judalaisten Kuningas.” Siitä pahastuivat Judalaiset, ja pyysivät saada sen muutetuksi, mutta Pilatus vastasi: „mitä minä kirjotin, sen minä kirjotin.” Moni Judalaisista pilkkasi Jesusta ja sanoi: „muuta on Hän auttanut, mutta ei Hän voi itsiänsä auttaa. Jos sinä olet Kristus, Judalaisten Kuningas, niin vapahda itse sinuas.” Ja yksi pahantekijöistä, jotka rippustetut olivat, pilkkasi Häntä, sanoden: „Jos sinä olet Kristus, niin auta sinuas ja meitä.” Mutta toinen vastasi ja nuhteli, sanoden: „Et kös sinäkään Jumalaa pelkää, ettäs olet yhdesä kadotuksessa? Ja tosin me olemme oikein sinä; sillä me saamme meidän töittemme ansion jälkeen; mutta ei tämä mitään pahaa tehnyt.” Sitte sanoi hän Jesukselle: „Herra! muista minua, koska tulet valtakuntaas.” Jesus vastasi hänelle: „Totisesti sanon minä sinulle: tänäpänä pitää sinun oleman minun kansani Paratiisissa.” Jesuksen ristin juurella seisoivat Hänen äitinsä, ja Hänen äitinsä sisar Maria, Kleofan emäntä ja Maria Magdalena. Koska Jesus näki äitinsä ja opetuslapsensa Johanneksen, jota Hän rakasti, sinä seisovan, sanoi Hän äitillensä: „Vaimo! katso sinun poikaas.”

Sitte sanoi Hän Johannekselle: „Katso! sinun äitiäs.” Ja siitä hetkestä otti Johannes Marian tykönsä. Ja lähes kuudennella hetkellä (kello 12 päivällä) tuli pimeys kaiken maan päälle, hamaan yhdeksänteen hetken (E. 3. jälkeen puolip.) Ja yhdeksännellä hetkellä huusi Jeesus: „Minun Jumalani, minun Jumalani! miksis minun ylönnannoit?” Ja Jeesus sanoi: „minä janoon.” Niin juoksi yksi heistä, kasti sienen etikkaan ja pani isoppia ympärille ja piti sen Jeesuksen suun edessä. Koska Jeesus oli juonut etikkaa, sanoi Hän: „Se on täytetty.” Ja huusi korkialla äänellä: „Isä! minä annan minun henkeni sinun käsiis.” Ja koska Hän sen sanonut oli, kallisti Hän päänsä ja ylönnantoi henkensä. Ja katso, Templin esiwaate repeşi kahtia, ylhäältä hamaan alas, ja maa järvi ja kalliot halkesiwat, ja haudat aukeniwat, ja monta pyhain ruummista, jotka maanneet oliwat, nousiwat haudoistansa ja tuliwat Jerusalemiin, jossa he monelle ilmestyiwät. Mutta koska ne, jotka Jeesusta wartioitsiwat, kuuliwat maan järinän ja näkiwat mitä tapahtui, peljästyiwät he suuresti ja sanoiwat: „Totisesti tämä oli hursskas ihminen ja Jumalan poika.”

46. Jeesuksen hautaaminen. Matth. 27. 57—

66. Marc. 15. 42 — 49. Luc. 23. 50 — 56.

Joh. 19. 28 — 42.

Mutta että valmistus päivä Judalaisten



päsiäisjuhlaan oli, ei he tahtoneet antaa ruum-  
miit ristissä riippua, waan käskiwät sotamie-  
sten rikko ristiinnaulittuin sääriluut ja ottaa  
ne alas. Koska he tulivat Jesuksen tykö löy-  
siwät he Hänen jo kuolleen, jonkatähden yksti  
heistä awasi Hänen kylkensä keihäällä, josta  
kohta wuoti wesi ja wesi. Sillä aikaa oli ri-  
kas Naatiherra nimeltä Josef Arimatiassta,  
joka ei ollut mielistynyt Jesuksen kuolemaan,  
saanut Pilatukselta luvan ottaa ja haudata  
Jesuksen ruummiin. Ja hän otti, toisen hur-  
skaan Naatiherran Nikodemuksen kanssa, Je-  
suksen ruummiin, käärei sen linawaarteisiin  
hywin hajullisilla yrteillä, niinkuin Judalaisten  
tapa oli haudata. Likellä paikkaa, jossa Jesus  
ristiinnaulittiin, oli yrttitarha, ja yrttitarhas-  
sa oli uusi hauta, hakattu kallioon. Siihen pani-  
wat he Jesuksen, wierittiwät kiwen haudan  
owelle ja meniwät pois. Kohta valmistus-  
päiwän perästä kokoontuivat pappiin päämie-  
het ja Fariseukset, lähettiwät Pilatuksen tykö  
ja sanoiwat: „Herra! me muistamme sen Wiet-  
telian sanoneen eläissänsä: kolmen päiwän pe-  
rästä minä nousen ylös. Käske siis warjella  
hautaa kolmanteen päiwään asti, ettei Hänen  
opetuslapsensa tulisi yöllä, ja warastaisi Hä-  
nen, ja sanoisi kansalle: „Hän nousi kuolleista;  
ja niin jälkimmäinen willitys tulee pahemmaksi,  
kuin ensimmäinen.” Pilatus sanoi heille: „teillä  
on wartiat, menkää ja wartioitkaat, niinkuin

te tiedätte.” Ja he menivät pois, ja vahvistivat haudan vartioilla, sittekuin he olivat lufinneet kiven sinerillänsä.

47. Jesuksen ylösnouseminen. Matth. 28. 1 — 10. Marc. 16. 1 — 10. Luc. 24. 1 — 12. Joh. 20. 1 — 18.

Koska Sabati oli kulumut, menivät warhain aamulla ensimmäisnä Sabatina Maria Magdalena ja toinen Maria, joka kutsutaan Jakobin, ja Salome Jesuksen haudalle. Ja katso, siinä tapahtui suuri maan järjitys; sillä Herran Enkeli astui alas taivasta, meni ja vieritti kiven haudan ovelta ja istui sen päälle. Hänen kasvosensa oli niinkuin pitkäisen tuli, ja hänen vaatteensa olivat valkiat niinkuin lumi. Ja vartiat hämmästyivät peljäten häntä ja olivat niinkuin kuolleet. Mutta wainoille sanoi Enkeli: „Älkääät hämmästykö! minä tiedän, teidän etsiwän Jesusta Nazarennusta, joka ristiin naulittu oli. Ei Hän ole täällä, Hän nousi ylös, niinkuin Hän sanonut oli. Tulkaat, katsokaat sias, kühunkä Herra pantu oli. Ja menkääät pian ja sano-kaat Hänen opetuslapsillensa, että Hän on kuolluista ylösnousnut.” Ja he menivät suurella pelwolla ja ilolla haudalta ja juoksivat ilmoittamaan Hänen opetuslapsillensa. Mutta heidän mennessänsä, katso, niin kohtasi heitä Jeesus ja sanoi: „Terwe teille! Näin he tulivat,

rupešivat Hänen jalkoiinsa ja kumarten ru-  
koilivat Häntä. Silloin sanoi Jeesus heille:  
„Alkää peljätkö. Menkää ja ilmoittakaat mi-  
nun veljilleni, että he menisivät Galileaan,  
siellä he saavat minun nähdä.”

48. Jeesus ilmestyy opetuslapsillensa. Matth.  
28. 11 — 20. Marc. 16. 12 — 18. Luc. 24.  
15 — 49. Joh. 20. 19 — 29. 1. Kor. 15.  
5 — 8.

Samana päivänä, jona Jeesus oli ylösnou-  
snut, menivät kaksi Hänen opetuslapsi-  
stansa kylään nimeltä Emaus, lähellä Jerusa-  
lemia. Keskenänsä puhuissansa kaikista niistä,  
jotka tapahtuneet olivat, lähestyi Jeesus heitä  
ja matkusti heidän kanssansa; mutta heidän  
silmiänsä pidettiin, ettei he Häntä tunteneet.  
Niin Hän sanoi heille; „mitkä puheet ne ovat,  
joita te pidätte keskenänne käydessänne, ja  
oletta murheelliset?” Niin vastasi yksi, Kleo-  
fas nimeltä: „Oletkos ainoa muukalainen Je-  
rusalemisissä, joka ett tiedä, mitä siellä näinä  
päivinä tapahtui? joka tapahtui Jeesukselle  
Nazarenukselle, joka oli wäkewä profeta toisissa  
ja sanoissa, Jumalan ja kaiken kansan edes-  
sä: kuinka meidän ylimmäiset papit ja pää-  
miehet ylönantowat Hänen kuoleman kadotus-  
seen ja ristiinnaulitsivat Hänen. Mutta me luu-  
limme Hänen fiksi, jonka Israelin piti luno-

staman; ja kuitengin on kolmas päivä, koska nämät tapahtuivat. Ovat myös muuttamat vaimot meistä meitä peljättäneet, jotka warhain aamulla tulivat haudalle, ja koska he ei löytäneet Hänen ruummistaansa, tulivat he ja sanoivat, nähneensä Enkeleitä, jotka sanoivat Hänen elävän." Niin Jeesus sanoi heille: „O te tomppelit ja hitaat sydämmeestä uskomaan niitä kaikkia, joita profetat puhuneet ovat! Eikö Kristuksen pitänyt näitä kärkevän, ja Hänen kunniaansa sisälle käymän?" Sitte rupesi Hän heille selittämään, mitä kirjotukset Hänestä ilmoittaneet olivat. Ja Hän tahtoi edemmä käydä; mutta he waatelivat Häntä sanoden: „Herra! ole meidän kanssamme: sillä ehto joutuu ja päivä on laskenut." Ja Hän meni heidän kanssansa, sisälle, ja koska Hän atrioitsi heidän kanssansa, otti Hän leivän, kiitti, mursi ja antoi heille. Niin heidän silmänsä aukenivat, niin että he tunsivat Hänen. ja Hän katosi heidän edestänsä. Ja he nousivat sillä hetkellä, palasivat Jerusalemiin ja juttelivat kokoontuneille opetuslapsille, mitä he olivat kuulleet ja nähneet. Samana ehtona, koska opetuslapset vielä olivat koossa, tuli Jeesus, seisoi heidän keskellensä ja sanoi: „Rauha olkoon teille!" Sitte osotti Hän heille kätensä ja kylkensä. Niin opetuslapset ihastuivat, että he näkivät Herran. Ja Hän opetti ja lohdutti heitä.

49. Jesuksen taivaaseen astuminen. Marc. 16. 19. 20. Luc. 24. 50—53. Ap. Teot. 1. 2—14.

Neljäkymmentä päivää ylösnousemisen jälkeen näytteli Jeesus itsensä opetuslapsille, ja puhui heille Jumalan valtakunnasta. Hän kutsui heitä vielä kerran kokoon ja kielsi heitä lähtemästä Jerusalemissa ja sen ympäristöltä, ennenkuin lupaus pyhän Hengen vuodattamisesta heidän päällensä täytettäisiin. Sitte vei Hän heitä myötänsä Jerusalemiä lähellä olevalle öljymäelle. Ja Hänen siellä seisossansa ja puhuissansa heille heidän tulewasta kirjastansa, kuinka heidän piti saarnaaman Hänen oppiansa, otettiin Hän ylös pilwessä heidän silmänsä edestä. Ja koska he katselivat taivaaseen, Hänen mennessänsä, katso, niin heidän tykönänsä seisoi kaksi miestä walkeissa waatteissa, jotka sanoivat; „Galilean miehet! Mitä te seisotta ja katsotta taivaaseen? tämä Jeesus, joka teiltä ylösotettiin taivaaseen on niin tulewa kuin te näitte Hänen taivaaseen menewänkin.” Sitte palasivat he Jerusalemiin ja olivat rukouksessa ja anomisessa yksimielisesti pysyväiset.

50. Pyhä Henki vuodatetaan Apostolein päälle. Ap. Teot. 2. 1.

Yhdeksäntenä päivänä Jesuksen Taivaaseen astumisen jälkeen oli Heluntai, jona kaikki opetuslapset olivat koossa. Aikisti tapahtui hu-

maus tairaasta, niinkuin suuri tuulispää olisi tullut, ja täytti koko huoneen, jossa he istuivat. Ja heille näkyivät wileskellyt kielet niinkuin tuliset, ja istuivat kungin heidän päällensä; ja he kaikki täytettiin pyhällä Hengellä, ja rupesivat puhumaan muilla kielillä, sen jälkeen kuin Henki antoi heidän puhua. Niin Petari seisoj ja puhui kansalle, ja osotti heille, alkain profetaista, ja siitä mitä tapahtunut oli, Jesuksen olewan Messiaksen, Hänen nousneen ylös kuolluista, ylös astuneen tairaaseen ja nyt, lupauksensa mukaan, wuodattaneen pyhän Henkensa Apostolein päälle. Koska he nämät kuulivat, käwi se läpi heidän sydämmensä, ja he uskoivat Jesuksen päälle ja kastettiin, niin että sinä päivänä Jesuksen tunnustajain luku lisäntyi lähes kolmella tuhannella sielulla.

### 51. Apostolein Teot ja ensimmäiset Kristityt. Ap. Teot. 3 — 7. l.

Jesuksen opetuslasten seassa olivat ensin Petari ja Johannes erinomattain ahkerat ja hartaat Jesuksen opin lewittämisen tähden, ja käänsiwät wäkewällä puheellansa monta tuhatta sielua. Ehkä he wainottiin ja kiellettiin, eiwät he kuitenkään lakanneet saarnamasta, kääntämästä ja parantamasta ihmisiä: usein heitettiin he sankiuteen, piestiin ja ruoskittiin; mutta iloiten siitä, että olivat mahdolliset kärsimään Jesuksen nimen tähden, pysyiwät he

wahwana pyhässä wirassansa, opettaa ja saarnata Ewankeliumia Jesuksesta Kristuksesta. Urhoollinen Stefanus, joka woimalla sanoissa ja töissä saarnasi Jesuksen oppia, tuli wääviltä todistajilta syytetyksi, ja kansalta kiwitetyksi, ja kuollessaan huusi hän: „Herra Jesu! ota minun henkeni! Herra, älä lue heille tätä syntiä!”

52. Kristinopin leweneminen. Ap. Teot.  
8. ja seur. l.

Kuivain Stefanusta kiwittäisissä oli nuori Fariseus, nimeltä Saulus; ei tytyen siihen, etsiä ja wainota kaikkia Jerusalemissa asuwaisia Kristityitä, laitti hän itsellensa luvan ylimmäiselta papilta, etsiä ja sidottuna Jerusalemiin lähettää Kristityitä Damaskusta, kaupunki Syriassa, johonka yksi osa Kristityistä oli paennut. Mutta lähellä kaupunkia leimahti walkeus tairwaasta ympäri häntä, ja ääni sanoi: „Saul, Saul, miksis wainoot minua?” Hän wastasi: „kuka sinä olet, Herra?” Herra sanoi: „minä olen Jesus, jota sinä wainoot; työläs on sinun potkia tulkainta vastaan.” Ja Herra käski hänen mennä Damaskuun ja siellä odottaa Hänen tahtonsa ilmoitusta; mutta koska Saul nousi ylös, ei hän enään tainnut nähdä; mutta matkakumppaneinsa täytyi taluttaa häntä kaupunkiin. Kolmantena päivänä lähetti Herra opetuslapsen, nimeltä

Ananias, antamaan Saulukselle näkönsä jälle-  
leen. Ja koska hän oli saanut jälleen nä-  
könsä, täytettiin hän pyhästä Hengeltä, ka-  
stettiin ja kutsui nimensä Baarvali. Usein  
wainottu, täytyi hänen viimein paeta syn-  
tymäkaupunkiinsa Tarsukseen, jossa hän, lä-  
hetyskirjoillansa uusille seurakunnille, kokosi  
aina enemmän ja enemmän Jesuksen opin tun-  
nustajia. Sitte waelsiwat Jesuksen totiset ystä-  
wät Herran pelwossa, ja nautitsiwat run-  
saassa mitassa pyhän Hengen wirwoitusta.



~~317. X. 7.~~

Resurrection hist.

Gagner

